

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

ה' הוא המושיע, אבל התשועה באה באמצעות מסירות הנפש שלנו, התלויה בבחירה החפשית שלנו – הבחירה לצאת לקרב למען שמו יתברך, למען עם ישראל, למען ארץ ישראל, כמו שעשו החשמונאים

[מתוך השיעור 'מתשועות לישועות']

וישב תשפ"ב

וישב ה'תשפ"ב

- 04** **ארבע התחלות**
שיעור מח"י כסלו
תחילת הבנין של כחות הנפש והקבלת
נשיאי החסידות לספירות ופרצופים
- 12** **בן פרצי**
התוועדות יום הולדת (ח"ב)
הפריצה שתביא את המשיח
- 21** **מתשועות לישועות**
התוועדות חנוכה תשפ"א (ח"ב)
עיון בנוסח 'הנרות הללו'
והיחס בין עבודת האדם מלמטה
לישועת ה' מלמעלה
- 26** **מסע הנשמה – ירידה צורך עליה**
קדושת לוי – וישב
שבעה צעדים במסע אל הזריחה
- 29** **ביאורי תהלים**
ביאורים בפרק ע"ח
האזינה עמי תורת/ארבע וחמש מכות/
אהל שכן באדם
- 31** **שמיטה בדיבור**
דבר השמיטה
דיני שמיטה התלויים בדיבור
- 33** **הניגון החסידי**
ניגון מספר 502
ניגון מג' תמוז תשפ"א
- 34** **הסיפור החסידי**
סיפור לחנוכה
פשיטותו של רבי זושא
- 36** **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
החלפת עבודה ופרנסה מול שליחות
- 37** **פִּאֲזוּר דִּלְעִיב
לא בַּתְּלָם!
רְזִי יִסְפָּר לָנוּ מֶה עָשׂוּ הַיְּוֹנִים
וְאִיךָ אֶנְחָנוּ מִתְקַנְיִים זֹאת**

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים
לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל עם ישראל ולקוראינו היקרים. לפניכם גליון **נפלאות** לשבת פרשת וישב ולימי **החנוכה** הבאים עלינו לטובה, מלא בכל טוב כתמיד לכל המשפחה.

מה בגליון?

פותחים בשיעור טרי, **'ירית פתיחה' לאירועי י"ט כסלו** (שבמהלכם ירדה החוברת שלפניכם לדפוס...), ארבע התחלות, המעמיק בסדרי הדורות של ראשית החסידות. זהו שיעור המלמד כי **אין לקבוע מסמרות בהתבוננות**, ובכל דור **ההתקשרות לנשיא הדור נותנת פנים חדשות** גם לדורות הקודמים.

אחריו עוברים **להשלמה מיום ההולדת של הרב** השייכת גם לפרשת השבוע - סודו של **בן פרצי**. זהו שיעור המדגים כיצד עורכים התבוננות - פרצוף של רמזים במספר של "בן פרצי" 'פותח את הראש' למגוון **עבודות הדרושות לנו כדי לפרוץ את תודעת העם ולהביא את המשיח**.

השיעור השלישי כבר **מכניס אותנו לחנוכה** שיגיע אלינו מיד אחרי שבת - **שיעור קצר ומתוק עם התבוננות נפלאה בנוסח הנרות הללו**, תוך חיבור עומק הפשט לסודות הקבלה (וגם סגולה לכל הישועות...). **אל תחמיצו!**

בקדושת לוי השבוע **התבוננות מפורטת בירידת הנשמה לגוף**, שלב אחרי שלב של ירידה עד ליצירת **בחירת חפשית** - שמאפשרת עליה מעל ומעבר למקומה הראשון של הנשמה.

שבת שלום ומבורך וחג חנוכה שמח ומאיר,

המערכת

רוצה להבין את השיעור טוב יותר?

שיעורי העמקה בנפלאות

חפשו ביוטיוב - **עלון נפלאות**

או בקול הלשון 03-6171111 - להקיש *7 ואז קוד 924350

ארבע התחלות

קיצור מהלך השיעור

השבוע נערכה במזל־טוב שמחת התספורת (אפשערעניש) לאחד מנכדי הרב, שהיתה גם 'ירית הפתיחה' לאירועי **י"ט כסלו**. השיעור פתח בדרשה המתבססת על רמזי שם הילד, וממנה הלך והתקדם למהלך עמוק על סודן של **ארבע התחלות**: "אברהם התחיל להאיר" והתחלה שלו כוללת את ההתחלות בכל קומות הנפש – **האמונה** בכתר, **החכמה** במוחין, **החסד** במדות הלב ו**הנצח** בכוחות המעשה (כל ספירות קו ימין, השייך לאברהם). השלב הבא הוא ההסבר שבכל דור **תפיסת נשיא הדור** גורמת ל**סידור מחדש** של הדורות הקודמים ביחס אליו, וממילא ההתחלה **'עולה קומה'** בכל דור. לאור זאת מוסברות ארבע התחלות – ארבע דרכים לתפוס את חורנו **הבעל שם טוב** כ'התחלה', כפי שנתפס בכל דור – שכל אחת מהן מוסיפה הבנה בדורות הראשונים של החסידות. זהו שיעור יסודי ועסיסי, הממחיש שאין לקבוע מסמרות בהתבוננות ושיש **גמישות והשתנות** גם במבנים שנראים ברורים וסגורים.

יוסף-יששכר-דב עולה 992. נחלק לשתיים – **מלכות-מלכות**. נחלק לארבע – **אברהם-אברהם-אברהם-אברהם**. בעצם, **יוסף-יששכר-דב** עולה ד"פ **אברהם**, ד"פ **רמח** – **רמח** מצוות עשה, **רמח** פקודין דאורייתא שכנגד **רמח** אברין דמלכא (ז"א דאצילות)². יש למספר הזה סגולה מיוחדת לגבי המצוות

"אברהם התחיל"

אנחנו בתספורת של יוסף-יששכר-דב שי'. כנראה שבברית כבר דרשנו על הגימטריא השלמה של שם הילד^א, אך נתבונן בה שוב:

נרשם ע"י איתואל גלעדי. לא מוגה. אפשרעניש יוסף-יששכר-דב שי' פרידמן (ח"ב). אור לח"י כסלו תשפ"ב - פ"ת.

א ראה באורך - ובאופנים אחרים - שיעור נר ראשון דחנכה תשע"ט.

ב תניא פכ"ג (ע"פ תקו"ז תקון ל [עד, א]).

האידישקייט, את האמונה, את החסד, את כל המדות המיוחדות של אברהם.

ארבע התחלות – בכל קומות הנפש

אפשר לומר בפשטות שהתחלה אחת היא אמונה, אברהם הוא "ראש כל המאמינים"^ג, והתחלה אחת היא חסד, "חסד לאברהם"^ד. צריך למצוא עוד שתי התחלות – כנראה חכמה, שהרי אברהם הוא אב־רם, "השכל הנעלם מכל רעיון"^ה, וכח הביצוע של החסד, הנצח. לכן בפשט ארבע התחלות הן בכל הקומות של הנפש: אברהם מתחיל באמונה, תחלת הכל, שהיא תחלת העל־מודע, שלשת כוחות הכתר (אמונה־ענוג־רצון); הוא מתחיל בשכל, חכמה, תחלת שלשת כוחות המושכל (חכמה־בינה־דעת); הוא גם מתחיל בלב, חסד, תחלת שלשת כוחות המורגש (חסד־גבורה־תפארת); והוא מתחיל גם בכוחות המעשה, בנצה, תחלת כוחות המוטבע (נצה־הוד־יסוד־מלכות).

אמונה־מושכל־מורגש־מוטבע הם גם כנגד ארבעה עולמות אבי"ע. עשר הספירות של עולם האצילות נקראו "רזא דמהימנותא" – עולם האצילות הוא עולם האמונה הפשוטה באל אחד (כפי שפרסם אברהם גם בארץ התחתונה), "אחד יחיד ומיוחד" ("רשות היחיד"), וכמבואר בתניא בשער היחוד והאמונה. "ומשם יפרד..."^ו – עולם הבריאה הוא עולם המושכל בכלל, עולם היצירה הוא עולם המורגש ועולם העשייה הוא עולם המוטבע, כוחות המעשה, שבו דווקא מתקיימת תכלית הכוונה של בריאת העולם (העולמות כולם), "להיות לו יתברך דירה בתחתונים"^ז.

שוב, יש ארבעה אברהם, ארבע התחלות. השם של הילד כולל הכל – לא קוראים לו אברהם, אבל השם שלו עולה ארבע פעמים

– מספר מצוות עשה של התורה. כל המצוות הן **תריג**, "עם לבן גרתי" ו**תריג** מצוות שמרתי"^ח. יש מושג בחשבון 'חתך זהב', החלוקה הכי חנינית ויפה שיכולה להיות, שמופיעה בטבע – צריך ללמוד זאת בחשבון, ה'חתך זהב' של 992 היינו **תריג** – **תריג** ו**סנהדרין**. אם יש לי קו שהאורך שלו הוא 992, **יוסף־ישכר־דב**, 'חתך זהב' שלו הוא כך שחלק אחד הוא 613 והחלק השני 379 (**סנהדרין**).

כתוב "אברהם התחיל", "אברהם התחיל להאיר"^ט – "עד אברהם היה העולם משמש באפלה" ו"אורות מאפל אמר ויהי"^י. הדורות הראשונים היו הכי חשך ואפלה, ועל אברהם כתוב "מי יתן טהור מטמא לא אחד", "אחד היה אברהם"^{יא}, טהור שיוצא מהטמא, אברהם מתרחק (מוכר פסלים, שהיה מטעה את כל העולם כולו לעבודה זרה). יש בחסידות מושג של 'התחלה' – מהי בעבודה התחלה חדשה. זהו מושג שמופיע במיוחד אצל רבי אייזיק מהומיל – יש לו מאמר שלם שעוסק בענין, "מאמר מצה וכוסות".

ההתחלה בכל מקום היא אברהם אבינו^{יב}, הוא המתחיל – "אברהם התחיל". יש שאלה "מי המתחיל?" והקב"ה אומר "ואני המתחיל". להיות מתחיל זהו דבר חשוב, יסוד, צריך מישהו שיתחיל, מישהו צריך להתנדב להיות הראשון. נחשון קופץ לים^{יג}, אז הוא מתחיל את התהליך, את הסיפור. אם כן, לומר שיש כאן ארבעה **אברהם** אומר בעצם שיש ארבע התחלות – ארבע רמות בהן אברהם מתחיל את הענין, את

ג רש"י על בראשית לב, ה.

ד שמות רבה טו, כ.

ה יוצרות ר"ה ויה"כ ל"יוצר אור" (ע"פ תנחומא נצבים א).

ו איוב יד, ד.

ז יחזקאל לג, כד.

ח במדבר רבה יט, א.

ט וראה בכתבי מהר"ל בכ"מ (לדוגמה: גבורות ה' פ"ה ועוד; נצה ישראל פנ"ט).

י שמות רבה יב, ג; תנחומא וארא טו.

יא סוטה לז, א.

יב שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח).

יג מיכה ז, כ.

יד תו"א ר"פ לך לך (יא, א).

טו בראשית ב, י.

טז תנחומא נשא טז.

המושג חב"ד היה לפני אדמו"ר האמצעי ולפני הצמח צדק – כבר אז היה ידוע שהדרך של אדמו"ר הזקן היא חב"ד. אדמו"ר הזקן היה קשור מאד לאבא ולסבא הרוחניים שלו, עד שאמר שהוא יותר בן ונכד מאשר בן ונכד ביולוגי^{כב}. פשיטא שאין לומר שהוא קבל את הטענה שדרך חב"ד היא חידוש שלא קשור לחסידות שקדמה לה. איך לקרוא לתנועה מאד חשובה – קריאת השם מעצבת את התנועה, אומרת את הגדר שלה. היתה אצלו שאלה איך בכלל לקרוא לחסידים – הוא רצה לקרוא להם בעלי תשובה^{כג}. אנחנו חסידים, זהו גדר, לא כמו שהוא רצה לכתחילה. גם הביטוי חב"ד בפרט ודאי מוסכם עליו. איך הוא כביכול 'פספס', 'שכח', ולא כלל בשם שנתן לנו, הדרך שמנחיל לנו, את הבעש"ט והמגיד? הרי כתוב שהנס של י"ט כסלו קשור למסירות נפש של אדמו"ר הזקן לבעל שם טוב, למלה קטנה שלו, לתנועה קטנה שלו – מסירות נפש ממש לא לזו מילימטר מתורת הבעל שם טוב^{כד}. כל הנס הזה, כל העבודה שלו, הם הבעש"ט והמגיד – זה הוא! איפה הקשר אליהם נמצא בשם השיטה שלו? שוב, באמת התנגדו לחב"ד בטענה שדרך חב"ד היא לא דרך הבעש"ט, היא משהו אחר, אבל זה לא יתכן, ניט-שייך לומר כך!

הבעש"ט והמגיד-אדה"ז כנגד חב"ד

מה צריך לומר? משהו פשוט, אבל איני זוכר אם כתוב באיזה מקום: צריך לומר שהשם חב"ד כולל את הבעש"ט, המגיד ואדה"ז – שהם החב"ד, לא כמו שהתקבל אחר כך. היחס משתנה עם הדורות, אבל היחס הראשון, המקורי, של חכמה-בינה-דעת – כמו שאדמו"ר הזקן תפס – הוא שהחכמה של התנועה הזו היא הבעל שם טוב, הוא מתחיל את התנועה, אחר כך

אברהם. כתוב^{כז}, בכלל, שתכלית התורה היא "עשה טוב"^{כח}. צריך את ה"סוד מרע", כדי שלא תהיה יניקה לחיצונים, אך הוא אמצעי, שמירה. אבל התכלית של התורה היא גילוי אלקות, להמשיך אור, "אברהם התחיל להאיר" – "עשה טוב". יש ארבעה אברהם, ארבע התחלות של גילוי אלקות בעולם.

שיטת חב"ד והקשר לבעש"ט והרב המגיד

כעת נדבר לכבוד י"ט כסלו, ראש השנה לחסידות, כפי שאמר הרבי הרש"ב^{כט}. נפתח בשאלה פשוטה, שאלת תם:

אנחנו חב"דניקים ויש שיטת חב"ד – אלו ענינים שהתחילו מאדמו"ר הזקן. כבר בימי אדמו"ר הזקן דברו על חב"דניקים ועל כך שיש לו שיטה מיוחדת. היו, כמובן, גם כאלה שהתנגדו וטענו שזו לא החסידות המקורית של הבעש"ט. באמת שיטת חב"ד היא חידוש.

הרבה יותר מאוחר, שני דורות אחרי אדמו"ר הזקן, אצל הצמח-צדק, כבר התקבל אצל חסידים שכוחות החב"ד הם כנגד שלשת הרביים הראשונים של חב"ד – אדמו"ר הזקן הוא החכמה, אדמו"ר האמצעי הוא הבינה, "רחובות הנהר"^{כו}, ואדמו"ר הצמח-צדק הוא הדעת. כך מפורש בשיחה מהרבי הקודם^{כז}, שקבל שכך מקובל אצל חסידים. במבנה הזה הבעש"ט הוא עתיק יומין, פנימיות הכתה, והמגיד, שבי"ט כסלו ההילולא שלו, הוא אריך אנפין, חיצוניות הכתה. שוב הרבי הקודם קבל שאדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי והצמח צדק הם חב"ד, והוא מוסיף "ומכאן והלאה לא שמעתי".

ככה מקובל, אבל מה הקושיא שאני שואל?

יז ראה גם תניא אגה"ת פ"א.

יח תהלים לד, טו.

יט במכתב. הובא בלקו"ד ח"ד עמ' 1518; תורת שלום עמ' 43. וראה ספר התולדות אדה"ז ח"ד עמ' 194 ואילך.

כ בראשית לו, לו; דברי הימים א, מח.

כא סה"ש תשי"ב שיחת י' כסלו; סה"ש תשי"ה שיחת שמח"ת בסעודת היום סעיף ח.

כב ראה כש"ט (קה"ת) הוספות אות שסח (מאג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב עמ' שסב) וש"נ. ובכ"מ.

כג מגדל עד (מונדש"ן) עמ' שמח ובהערה 23.

כד בית רבי ח"א פט"ז.

"אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק"¹⁰). "דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה" – ה"דע" הוא אדמו"ר הזקן. כך אפשר לומר. פשוט לקחנו את אותו מבנה, אבל במקום לומר שהדעת היא הצמח צדק אמרנו שהדעת היא אדמו"ר הזקן.

תפיסת נשיא הדור כדעת

בדור של אדמו"ר הצמח צדק תפסו שהוא הדעת. כל פעם נשיא הדור צריך להיות 'מוברג' במבנה, ולפיו משתנה כל התפיסה – כשמגיעים לצמח צדק הוא הדעת. אפשר לומר שבכל דור הרבי של הדור הוא הדעת¹¹ – דעת היא התקשרות, וגם החסיד צריך להיות מקושר לדעת, לרבי של הדור, ולפי ההגדרה הזו הכל משתנה.

איך מפרשים בקבלה "ואברהם זקן בא בימים"¹²? ש"כל יומא ויומא עביד עבדתיה"¹³, וכתוב שכל דור-יום חדש מעלה את כל הדורות-הימים הקודמים. היום או הדור הוא לבוש חדש, שתופס ומתקן את ההוה, וההוה המתוקן פועל עלית העולמות – שכל הדורות הקודמים עולים בדרגה אחת, ביום אחד. כך בכל דור, הדור החדש תופס כאן את המקום של הדעת וכולם עולים בהתאם.

לאור זאת, מה הן ארבע ההתחלות (ארבעת ה"אברהם")? יש לנו עכשיו פירוש חדש:

בתניא כתוב

שאמונה היא חכמה. מי הוא האמונה? למי הוא מתכוון? לבעל שם טוב! עיקר החידוש במחשבת ישראל של הבעל שם טוב הוא באמונה, בהגדרת האמונה

בא המגיד תלמידו והוא הבינה, ואני כבר הדעת. הבעל שם טוב התחיל את תנועת חב"ד ואני, אדמו"ר הזקן, 'מְעַצֵּם' אותה. לכאורה, ככה חייבים לומר.

מה הרמז – ואפשר לומר אפילו ההוכחה – לכך בתניא קדישא? בשער ספר התניא כתוב "מפי ספרים ומפי סופרים", הוא תורת הבעל שם טוב ותורת הרב המגיד (הם ה"סופרים"). איפה כתוב שם שהבעל שם טוב הוא החכמה? בספר של בינונים אין

כתר בכלל, לא מופיע המושג כתר. בקבלה ובחסידות הכללית הכח הכי גבוה בכתר הוא האמונה, אבל בתניא כתוב שאמונה היא חכמה. הוא כותב שחכמה היא אמונה, לא שכל מי הוא האמונה? למי הוא מתכוון? לבעל שם טוב! כמו שהצמח-צדק מסביר באריכות בדרך מצותיך, במצות אחדות הוי', עיקר החידוש במחשבת ישראל של הבעל שם טוב הוא באמונה, בהגדרת האמונה. החידוש של הבעל שם טוב הוא באמונה ויחוד, כמו שער היחוד והאמונה בתניא. אבל לא מדובר בתניא על כתר ולא על יחידה שבנפש – על מקיפים, שהם תמיד הכתה. המדרגה הכי גבוהה בתניא היא חכמה, ומשם באה מסירות הנפש – שהיא היחידה שבנפש. הוא כותב שהכוחות האלה באים מהחכמה, ששם מקור האמונה הפשוטה. פשיטא שהכוונה לבעל שם טוב.

אם הבעל שם טוב הוא החכמה של התניא, מסתבר לומר שהבינה היא המגיד והדעת – ההתקשרות וההתעצמות עם הדבר, עם הדרך – היא אדמו"ר הזקן עצמו, הוא הדעת, "דע את אלהי אביך"¹⁴. מי הוא "אלהי אביך"? אלקי המגיד ואלקי הבעש"ט (כמו שאומר יעקב,

10 כו בראשית לב, י. עוד על הקבלת שלשת הדורות הראשונים של החסידות לשלשת האבות ראה שיעור י"ז כסלו תשע"ט (ארץ ישראל במשנת אבות החסידות ח"א) וש"נ.

11 כו שהרי משה רבינו – ו"א"תפשוטתא דמשה בכל דרא ודרא" (ע"פ תקו"ז תקון סט [קוב, א]. וראה גם זהר ח"ג רטז, ב) ו"משה רבינו שבדור" – הוא בחינת הדעת (ראה שער הפסוקים שמוות; תניא פמ"ב).

12 כו בראשית כד, א.

13 זהר ח"א רה, ה.

14 כה דברי הימים"א כח, ט.

הבעש"ט המגיד אדה"ז אדהאמ"צ כנגד כחב"ד

ראינו כעת דרך להסביר ששלשת הדורות הראשונים, הבעש"ט המגיד אדה"ז, הם החב"ד המקוריים – החב"ד בדור של אדמו"ר הזקן. דרך חב"ד היא הדרך שלימד אדמו"ר הזקן, ובה הבעש"ט, המגיד והוא מכוונים כנגד חב"ד. מה, אם כן, יהיה בדור הבא? כשאדמו"ר האמצעי נכנס בדעת הבעל שם טוב כבר נהיה כתו, המגיד נהיה חכמה ואדמו"ר הזקן בינה. מצוין להסביר כך. כשמתבוננים רואים איך כל סדר כאן מתלבש טוב, ממש תואם לגמרי, הולם לגמרי.

יש מקומות שכתוב בפירוש לגבי י"ט כסלו שהקטרוג היה על הפצה ברחבות. יש שיחה של הרב^ל, בה הוא שואל מה החידוש של ההפצה והקטרוג עליה בי"ט כסלו? הרי גם בזמן המגיד היה קטרוג, כשמצאו דף של חסידות מתגלגל ברחוב, ואדמו"ר הזקן תרץ זאת באמצעות המשל המפורסם של בן המלך שחולה אנוש וצריך לשחוק את האבן היקרה של כתו המלך ולשפוך לפה שכולי האי ואולי תכנס טפה אחת^{לא}. כך הוא המתקן ובוטל את הקטרוג כבר בדור קודם – אז יש המתקה לענין. שוב, שואל הרבי, הרי אדמו"ר הזקן כבר בטל את הקטרוג, מה התחדש שיש עוד פעם קטרוג על הפצת החסידות? אומר הרבי שיש שינוי – בזמן המגיד החסידות היתה רק נקודה, בקיצור, וכדי לרפא את בן המלך די בטפה אחת שתכנס לפיו. לכן, בתירוצו אדמו"ר הזקן בטל את הקטרוג על המגיד. אבל אצלו החסידות היא כבר משהו אחר,

בתירוצו אדמו"ר
הזקן בטל את
הקטרוג על
המגיד. אבל אצלו
החסידות היא
כבר משהו אחר,
הפצה ברחבות,
ועל כך עיקר
הקטרוג

הפצה ברחבות, ועל כך עיקר הקטרוג. אחרי אדמו"ר האמצעי עוד יותר מרחיב (ומשום כך גם הוא נעצר כו'), אבל אדמו"ר הזקן ביחס לרב המגיד הוא רחובות הנה, הרחבה.

זהו חידוש שמתחיל מאדמו"ר הזקן שגם מעורר קטרוג חדש. הקטרוג על ההרחבה אפילו עוד יותר גדול, כי על בינה כתוב "מינה דינין מתערין"^{לב}. טוענים כנגדו – 'בסדר, תאמר ווארטים. אפילו ווארטים עמוקים, ווארטים שמעוררים את הלב, כמו שאמרו הבעל שם טוב והמגיד, אבל לא בהרחבה'. אדרבא, היו צדיקים גדולים שאמרו^{לג} שהרחבה מקררת את הלב, את ההתלהבות, את החום. שוב, הקטרוג על אדמו"ר הזקן היה על ההרחבה – סימן שהוא יחסית למגיד בינה יחסית לחכמה. אם כן, מצוין לומר שהמגיד הוא חכמה ואדמו"ר הזקן הוא בינה – שיחה מפורשת של הרבי. במבנה הזה, הבעל שם טוב הוא כתו.

הבעש"ט המגיד אדה"ז אדהאמ"צ הצ"צ – עתיקי אריך חכמה בינה דעת

מה קורה כשמגיע הצמח צדק? מה שכתוב בשיחה של הרבי הקודם – עכשיו הצמח צדק הוא הדעת; אדמו"ר האמצעי רחובות הנה; אדמו"ר הזקן הוא כבר נקודה. הרחבות שלו, יחסית לזו של בנו, היא עכשיו חכמה (בסוד "נקודה מצוירת"^{לד}, נקודה בעלת צורה מפותחת, אבל עדיין רק בגדר נקודה יחסית לגילוי החסידות שעל ידי בנו ממלא מקומו כו'); המגיד הוא חיצוניות הכתו, אריך אנפין, והבעל שם טוב פנימיות הכתו, עתיק יומין. בלשון החסידות,

לב ראה זהר ח"א קנא, א; ע"ח שי"ג (אריך אנפין) פ"ח; שם שי"ד (או"א) פ"ב.

לג וראה למשל מכתבי הרה"ק ר"א מקאליסק הנדפסים בסוף ספר פרי הארץ (מכתבים כז, כח, מו ועוד); זרע קודש פרשת נח (ד"ה "וידבר אלהים"); הנהגות בעל יסוד העבודה (סלונים) אות מח. ע"פ חובות הלבבות שער האהבת ה' פ"ז, וכן בפירוש תלמיד הר"ן (ר' יוסף בן דוד מסרגוסה) לפרשת בא (ירושלים תשלג, עמ' קלג).

לד סה"מ תרכ"ט עמ' ג.

ל לקו"ש ח"ל י"ט כסלו (עמ' 170 ואילך).
לא התמים ח"ב עמ' מט; ח"ח עמ' נ. אג"ק אדמו"ר
מורח"צ ח"ג עמ' שכו ואילך.

המגיד הוא

הכיף של תורת
החסידות. עבור
מי שזוכה, ווארט
של המגיד הוא
הכיף הכי גדול

לעיל ביחס לתניא).

מיהו המגיד? מי שיש לו חוש בתורת המגיד, שלמד את התורות שלו, יודע שכולו תענוג. המגיד הוא הכיף של תורת החסידות. עבור מי שזוכה, ווארט של המגיד הוא הכיף הכי גדול. התורה שלו מתחילה מהתענוג של האבא מהבנים שיהיו, התענוג של ה' מהצדיקים – שברא את העולם כדי לקבל מהם תענוג^{מא}.

מה עיקר הווארט של אדמו"ר הזקן, שני-אור, שמחבר נגלה ונסתר? מה הווארט הכי עיקרי בתניא? שהעיקר הוא המצוות המעשיות^{מב}, "המעשה הוא העיקר"^{מג}. עם כל העמקות וכל הרחבות, העיקר הוא המעשה. המעשה הוא רצון. אדמו"ר הזקן הוא תוקף, "אין דבר העומד בפני הרצון"^{מד}, תקיפות הרצון. גם בכלל הגדול שלו, "מח שליט על הלב"^{מה}, מדגיש אדמו"ר הזקן שהכוונה היא ל"רצונו שבמוחו"^{מו}. הנשמה של הרצון היא התענוג והראש העליון שלו הוא האמונה, רישא דלא ידע. כתוב "דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא"^{מז} – ברצון התענוג בפנים והאמונה מעל. זהו המשפט העמוק ביותר בזהה. יש רצון, בתוכו יש תענוג ומעליו – לא מתלבש בשום דבר – האמונה הפשוטה.

יוצא שאדמו"ר האמצעי הוא חכמה. עם כל הרחבות שלו, מי הכי חכם? יש ווארט מהרבי שעוד לא התחילו לדלות, לשאוב, את החסידות של אדמו"ר האמצעי. גם אצל הרבי הרש"ב יש ים של חסידות, אבל אדמו"ר האמצעי הוא עדיין חכמה נסתרה, גם בתוך חב"ד. הכי חכם, גם בתוך חב"ד, הוא אדמו"ר האמצעי. על חכמה

המגיד הוא רצון והבעש"ט הוא תענוג. כך שמע הרבי הקודם מפי חסידים, ויותר מכך הוא לא שמע. אותם חסידים מהם שמע היו חסידים של הצמח צדק.

הבעש"ט-המגיד-אדה"ז

אדהאמ"צ-הצ"צ-המהר"ש ואילך – אמונה-תענוג-רצון-חכמה-בינה-ידע

אם כן, יש לנו כבר שלש אפשרויות. אבל צריך ארבע – כי **יוסף-יששכר-דב** עולה ד"פ **אברהם**, ארבע התחלות, כנ"ל. מה יכול להיות עוד מבנה אחד? הכוונה היא למשהו שיקפיץ את כל המבנה, עוד מקום של עליה. יש עוד אפשרות? יש עוד אפשרות הכי פשוטה לפי חסידות:

למה לחלק את הכתר רק לשתי מדרגות? זהו אחד המאמרים העמוקים של רבי הלל בביאור שער היחוד של אדמו"ר האמצעי^{לה}, שהכתר הוא או אחד, או שנים או שלש. או דבר אחד, או שני ממדים, או – עיקר השכלול, התיקון של הכתר – הוא "תלת רישין", לחלק את הכתר לשלש. זהו נושא באדרות^{לו}, הסוגיא הכי עמוקה באריז"ל – אמונה-תענוג-רצון^{לז}. אפילו בכתבי האריז"ל, זהו עיקר החילוק בין שתי השיטות של עץ חיים^{לח} ועמק המלך^{לט} – ששניהם מקובלים ומובאים בחסידות. הכי פשוטה שיטת העמק המלך, אמונה-תענוג-רצון, כי אלה המושגים בחסידות. רדל"א הוא לא סתם תענוג אלא אמונה – זו הקבלה שכתובה כמה פעמים בפירוש אצל אדמו"ר הזקן בלקוטי תורה^מ. זו הקבלה הכי פשוטה:

מיהו הבעל שם טוב? אמונה (כמו שהסברנו

לה לקו"ב על שער היחוד פכ"ג.

לו זהר ח"ג רפח, א ואילך.

לז ראה סוד ה' לראיו ש"א פ"א ובנספח "ג' רישין שבכתר" (וביאורם בשיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' מז ואילך ועמ' רצא ואילך).

לח ע"ח ש"ג (אריך אנפין) פ"ב (מ"ת).

לט עמק המלך ש"ט (תלת רישין) פ"א ואילך.

מ ראה לקו"ת ואתחן ז, ב.

מא ראה אור תורה וארא את עד. ובכ"מ.

מב ראה תניא פל"ה ואילך; אגרת הקודש סי"ט, ס"כ; קו"א פ"ב. ובכ"מ.

מג ע"פ אבות פ"א מי"ז.

מד ראה זהר ח"ב קסב, רע"ב.

מה זהר ח"ג רכד, א.

מו תניא פ"ב.

האמצעי היא סוד האין האלוקי שמחבר בין שתי התורות, "והחכמה מאין תמצא"¹¹, "וד"ל). אם הצמח צדק הוא "תורת אמך", אדמו"ר האמצעי הוא "מוסר אביך", מתאים לו – יש אצלו הרבה מוסר. כמה ש"עמק עמק מי ימצאנו"¹², אבל השפלות שם, המיאוס בחיים של בעל תשובה אמיתי, דרך חיים של אדמו"ר האמצעי, אין בשום מקום בחסידות.

שוב, כאן הצמח-צדק הוא הבינה והדעת נשארת לרבי המהר"ש או לבאים אחריו, בכל דור ודור. הרי הדעת היא "מפתחא דכליל שית"¹³ – כל התפשטות ה־ז קצוות, שש מדות הלב, היא בעצם גילויים של דעת (וכנודע¹⁴ הרמז ש-דעת עולה ופעמים דעה, שם נרדף ל"מדה" בלשון הרמב"ם בהלכות דעות). בפרט, הדעת היא נשמת התפארת (סוד "משה [דעת] מלגאו ויעקב [תפארת] מלבר"¹⁵) – אם הרבי הוא תפארת (מיקום מצוין, התואם את דמותו של הרבי שלנו...) אזי הרבי הקודם הוא גבורה (הוא הרי בעל המסירות-נפש בפועל, וכשמו יוסף-יצחק), הרבי הרש"ב החסד (הרמב"ם של תורה החסידות¹⁶, סוד "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"¹⁷, אהבה, כמבואר היטב בקונטרס העבודה), הרבי המהר"ש הוא הדעת, וכנ"ל עד לבעל שם טוב באמונה (לפי זה, הדור שלנו הוא דור של נצח והוד, בטחון פעיל וסביל, דור של שלוחים, שבזכותם יבואו משיח בן יוסף ומשיח בן דוד ביסוד ומלכות, ודוק היטב).

ארבע התחלות – אמונה-תענוג-רצון-בטול

בכל אופן, מה עשינו עכשיו? אמרנו בעצם

- נו איוב כח, יב.
- נד קהלת ז, כד.
- נח זהר ח"ב קנז, א.
- נט תשובת השנה עמ' עז הערה נב (וראה עמודיה שבעה דברים עמ' קץ ואילך). ובכ"מ.
- ס ע"פ תקו"ז יג (כט, א).
- סא לקו"ד ח"ב עמ' 390 (וראה לקו"ש ח"ז עמ' 290).
- סב זהר ח"ג רסז, א.

"תעלמות חכמה"¹⁸, בדברי צופר הנעמתי בספר איוב) נאמר "אָרְכָה מארץ מדה ורחבה מני ים"¹⁹. יש אורך ורוחב אין סופיים בפנימיות החכמה (ובסוד "פנימיות אבא פנימיות עתיק"²⁰, גילוי של מלך המשיח דווקא כנודע. והרמז: "ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים" עולה אמונה תענוג רצון – כל ג הרישין שבכתר מתגלים בפנימיות החכמה, דהיינו בבטול-במצואות של החכמה, וכנודע²¹ שאמונה-תענוג-רצון-בטול משלימם ל-לב ברבוע, ב בחזקת י, "כי בי חשק ואפלטוהו"²², וד"ל). זוהי דרגת אדמו"ר האמצעי.

הצמח צדק הוא בינה – מכניס את הכל בשכל. החכמה עדיין מרחפת. על החכמה נאמר "נוגע ואינו נוגע"²³. אפשר ללמוד תשע שעות מאמר של אדמו"ר האמצעי, כמו שכתוב, והכל עדיין מרחף – אתה בריחוף, לא יודע בדיוק איפה אתה נמצא, כאילו מבין

אבל יש דברים נעלמים, חכמה נסתרה, ח"ן, כידוע ליודעי חן. מי שרוצה להבין ממש בשכל – הוא הצמח-צדק. לכן אדמו"ר הזקן אמר²⁴ על הצמח צדק שהוא התורה שבעל פה של תורת החסידות, "תורת אמך"²⁵ (ספר התניא של אדמו"ר הזקן הוא התורה שבכתב של תורת החסידות, כנודע²⁶, נמצא שחסידות אדמו"ר

יש ווארט מהרבי שעוד לא התחילו לדלות, לשאוב, את החסידות של אדמו"ר האמצעי

מד איוב יא, ו.

מח שם פסוק ט.

מט לקו"ת נצבים מט, ד (ע"פ פע"ח שער ק"ש פט"ו. ראה הגהת הר"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד).

נ סוד ה' ליראיו שער א פכ"ג.

נא תהלים צא, יד.

נב ראה סוד ה' ליראיו, תפלה קודם הלימוד פ"ג (וביאורו בשיעורים בסוד"ה ח"ב עמ' קלא ואילך). וכן בשער "הוי' בחכמה" פ"ה (עמ' רלה). ובכ"מ.

נג אג"ק אדמו"ר מוהר"י צ"ח ד עמ' רסו.

נד משלי א, ח. וראה מדרש משלי א, ח; זהר ח"ב רעו, ב (עה"פ "כבד את אביך וגו'").

נה אגרות קודש אדמו"ר הרי"צ ח"ד עמ' רסז.

הדור שלנו הוא דור של נצח והוד, בטחון פעיל וסביל, דור של שלוחים, שבזכותם יבואו משיח בן יוסף ומשיח בן דוד ביסוד ומלכות

כתוב^{טד} שרחמי האב הם עד
שלשה דורות, ואכן בין הדור
הרביעי לדור הראשון אין שום
חפיפה, אך דווקא "דור רביעי
ישבו הנה"^{סה} ("נעוץ סופן
בתחלתן ותחלתן בסופן"^{טו}),
וד"ל.

מה שיוצא לנו מכל
ההתבוננות הנ"ל הוא שכדאי
מאד שהבעש"ט והמגיד ואדמו"ר
הזקן יהיו ג' רישין שבכתר – הכל
כתו, הם הכתר שלנו, ה"עטרת פז"^{טז} שלנו. אחר
כך ממשיך הלאה. העיקר הוא להגיע לדעת
(הכוללת את כל הספירות הבאות אחריה).
בדור של אדמו"ר הזקן הוא הדעת, הבעל שם
טוב החכמה והמגיד הוא הבינה^{טז}. זהו עיקר מה
שאמרנו עכשיו, לכבוד י"ט כסלו.

טד בראשית רבה נד, ב.
סה בראשית טו, טז.
טו ספר יצירה פ"א מ"ז.
טז תהלים כא, ד.

סח והרמז: ישראל דב בער שניאור זלמן = 1513, מספר
ההשראה של כחיחי, ויחד עם חכמה בינה דעת = 2127 =
3 פעמים 709 בגימטריא "אין מזל לישראל" (שבת קנו, א),
"והחכמה מאין תמצא", וד"ל.

שיש ארבע התחלות. הראשונה
(שהזכרנו רביעית, בדור הרבי
מהר"ש) היא התחלה מאמונה
והרביעית (שהזכרנו ראשונה,
בדור אדמו"ר הזקן) היא התחלה
מחכמה. או שמתחילים מאמונה,
או שמתחילים מתענוג, או
שמתחילים מרצון – אלה ג'
רישין שבכתר – או שמתחילים
מחכמה, כמו בתניא. ראינו לעיל
שבי"ג הכוחות הפנימיים של

הנפש, ארבעת הראשונים – **אמונה תענוג רצון
בטול** – הם לב ברבוע, וכך כל השאר הם גם
רבוע (של נו – "וטהר לבנו לעבדך באמת"^{טז}).
כך החלוקה, לארבעה כוחות מול כל השאר (4,
2 ברבוע, מול 9, 3 ברבוע).

יש גימטריא עוד יותר מופלאה, שאם אני
כותב **אמונה-תענוג-רצון, תענוג-רצון-חכמה,
רצון-חכמה-בינה** ובסוף **חכמה-בינה-דעת** אני
מקבל רבוע מאד יפה, 3025, **הכל ברבוע**. יש כאן
ארבע שלישיות שיש ביניהן חפיפה מסוימת.

סג נוסח תפלת עמידה לשבת ויו"ט.

הַלּוּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ מושג ה'התחלה' שייך לאברהם אבינו – "אברהם התחיל".
- ◆ אברהם התחיל את האמונה, את החכמה, את החסד ואת הנצח (מימוש החכמה).
- ◆ חסידות חב"ד היא חידוש ביחס לחסידות הכללית – אך אדמו"ר הזקן מסר את נפשו
שלא לסור כמלוא נימה מהבעל שם טוב והרב המגיד, סבו ואביו הרוחניים.
- ◆ אדמו"ר הזקן תפס את הבעש"ט והרב המגיד כנגד החכמה והבינה והוא משלים את הדעת.
- ◆ בכל דור הרבי החי הוא בסוד הדעת – והדורות הקודמים 'עולים' בהתאם.
- ◆ עיקר חידוש הבעש"ט הוא בגד האמונה; המגיד הוא התענוג והכיף של חסידות; עיקר
תורף התניא הוא חשיבות המעשים, רצון ה'.
- ◆ עבודת דורנו היא שליחות מתוך בטחון פעיל (בנצח) ובטחון סביל (בהוד) – והיא
שתביא לביאת משיח בן יוסף (ביסוד) ומשיח בן דוד (במלכות).

שיעור

התוועדות יום הולדת (ח"ב)

בן פרצי

קיצור מהלך השיעור

בהתוועדות יום ההולדת של הרב נתבאר רמז חדש לשנת **תשפ"ב** – **תהא שנת בן פרצי** – המלמד על **הפריצה** שעלינו לעשות כדי להביא את **המשיח** (הבא מתולדות פרץ, שנולד בפרשת השבוע שלנו). **פרק א** עוסק בכינוי המשיח "בן פרצי" ו**פרק ב** בונה **פרצוף עמוק** של גימטריאות למספר "**בן פרצי**", פרצוף המלמד על **הגוונים השונים** שכלולים בסוד "בן פרצי" ובתוכו פזורות פניני 'עבודה' ו'השכלה'.

ואת הוי' תעריצי על יד איש בן פרצי ונשמחה ונגילה" – **תהא שנת בן פרצי**.

בן פרצי הוא מלך המשיח. זהו רמז יפה שעלינו לפרוץ בשנה הזאת – "ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה"^ב – לגלות את הניצוץ של משיח שיש בתוך כל אחד ואחת מאתנו (כפי שלימד מורנו הבעל שם טוב^ג), וכך לרזז את ביאת המשיח לכלל ישראל ולעולם כולו.

התבות בכב (של תבת "בואי") לראשי התבות שלמה הלוי מקבלים את המספר "בן פרצי"! כמו כן, אמצעי התבות "ילוח אישי אלי" "איש וליות" עולים בן פרצי (ראשי וסופי התבות "ילוח אישי אלי" "איש וליות" = 744 = ג פעמים רמח אברהם בצלם אלהים = ד פעמים מקום = "נעשה אדם] בצלמנו כדמותנו")!

ב בראשית כח, יד.

ג מאור עינים פרשות שמות ופינחס בשם הבעש"ט.

א. תהא שנת בן פרצי פריצה להבאת המשיח

בשבת האחרונה, כששרנו "לכה דודי" בקבלת שבת, שמתי לב שיש ראשי תבות של השנה שלנו, **תשפ"ב**, שלא חשבתי עליהם קודם: הבית השמיני בפיוט "לכה דודי" (לפני הבית החותם – "בואי בשלום עטרת בעלה... בואי כלה בואי כלה"^א) הוא "ימין ושמאל תפרוצי

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. התוועדות יום הולדת ע"ז (ח"ב). מוצאי כ"ח מרחשון תשפ"ב – כפ"ח.

א רבי שלמה אלקבץ חתם את שמו בר"ת בתי הפיוט: **שלמה הלוי** – "ימין ושמאל תפרוצי... יוצא מהי של הלו, חתימת שמו. אח"כ הבית האחרון, החותם את הפיוט, "בואי בשלום... הוא כללי. יש בו (ללא התוספת שנוהגים להוסיף בסוף בלחש "בואי כלה שבת מלכתא") ג"פ "בואי" – "בואי בשלום... בואי כלה בואי כלה". כאשר מוסיפים ראשי

אבל מה שנראה לי הכי טוב שכל הפיוט "לכה דודי לקראת כלה" הוא דוד – דודי לשון דוד^ב. המשיח הוא אכן דוד, והוא הדוד שלי – "אני לדודי ודודי לי"^ג, האהוב שלי, "מהר אהוב כי בא מועד"^ד. למה עם ישראל כל כך אוהבים את דוד המלך, "דוד מלך ישראל חי וקים"^ה? כי הוא האהוב שלנו, הדוד שלנו.

צלם המשיח

קודם הוא "בן ישי", "בן ישי" הוא מקיף הקרוב, למה? כי ישי הוא אבא שלו^ו. "בן פרצי" הוא המקיף הרחוק שלו, היחידה שלו. למה? כי פרץ הוא עשרה דורות לפניו. זהו בעצם סיום מגילת רות, "ואלה תולדות פרץ"^ז, תולדות מלא דמלא^ח, ומבואר בדא"ח^ט שהוא עוד יותר מלא (ושלם) מ"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"^י (שנאמר בתחלת מעשה בראשית, לפני חטא אדם הראשון. תיקון החטא על ידי מלך המשיח, שעיקרו בעל תשובה כנוודע, כדוד אביו, משלים את כוונת בריאת העולם לדרגה עוד יותר גבוהה ופנימית-עצמית מאשר היה בתחלה לפני החטא).

שוב, דוד הוא ה-צ של הצלם שלו, הוא עצמו, דרגת המודע שלו (סוד הנר"נ שלו). "בן ישי"

יב ראה ילקוט ראובני עה"ת לפרשת בראשית אות יח; פירוש הרמח"ל בפרשת בא; ספר השם ערך 'דוד המלך'.

שעלינו לפרוץ

בשנה הזאת – "ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה" – לגלות את הניצוץ של משיח שיש בתוך כל אחד ואחת מאתנו, וכך לזרז את ביאת המשיח לכלל ישראל ולעולם כולו

ההתוועדות שלנו הערב היא ראשית ה"בן פרצי" של השנה הזאת. לכן, בהשגחה פרטית, לא אמרנו את הרמז הזה, לא 'בא לנו' הרמז הזה, קודם.

דברנו^א על קריעת הלב, שהיא מעין קריעת ים סוף, שתכליתה חיבור הפנימיות והחיצוניות, "עלמא דאתכסיא" ו"עלמא דאתגליא". אחרי שקורעים את הלב, ואחרי שקוראים בשם ה', אפשר כבר להבין בלב, "בינה לבא"^ב, איך פורצים. מלך המשיח נקרא פורץ, והוא הנותן כח לכל העם לפרוץ – "עלה הפרץ לפניהם פרצו ויעברו שער ויצאו בו ויעברו מלכם לפניהם והוי' בראשם"^ג.

דוד דודי, בן ישי, בן פרצי

מענין שחוץ מהפיוט "לכה דודי" הביטוי "בן פרצי" כמעט ולא מופיע בשום מקום^ד. יש לרבי שלמה אלקבץ בתוך הפיוט "לכה דודי" שני כינויים למלך המשיח, שניהם "בן", שתי הבנות – "בינה לבא", "אובנתא דלבא"^ה – קודם כתוב "על יד בן ישי", ולקראת סוף הפיוט, השיא של הפיוט, "בן ישי" הופך להיות "בן פרצי".

מענין, והמפרשים מציינים זאת, שהוא לא מכנה את המשיח בשם דוד (או בן דוד) בכלל – אף על פי ש"דוד שמו"^ו. לא רק שהוא בן דוד, הוא גם דוד בעצמו. הצייעו לזה כמה תירוצים^ז,

ד בחלקים הקודמים של ההתוועדות – התפרסמו בגליון הקודם.

ה הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

ו מיכה ב, ג.

ז ראה בראשית רבה יב, ו: "עד שיבא בן פרץ". וכן בנוסח הסליחות ל"ז בתמוז (פיוט "שעה נאסר אשר נמסר", לר' שלמה אבן גבירול): "גדור פרצי בבן פרצי".

ח ע"ז כח, ב.

ט ע"פ ירושלמי ברכות פ"א ה"ד.

י פיוט "אומץ ישעך" להושענא רבה.

יא ראה גם שפתי צדיק לפרשת ראה אות סד.

יח מסורה גדולה וקטנה לבראשית ב, ד (וראה מנחת שי עה"פ ועל בראשית נ, טז).

יט ראה מאמרי אדה"ז הקצרים עמ' תקנח. וברבוי מקומות במאמרי הרבי.

כ בראשית ב, ד.

דור צריך דרך – דרך בעבודת ה'. המשיח צריך דרך רחבה מאד, דרך שאין לה שיעור, דרך המלך. לכן צריך להרחיב את הדרך.

דברנו לא מזמן שאצל ר' אשר היה מושג "דרך"¹². הוא מאד אהב את המלה "דרך". הדרך בעבודת ה', דרך לראות 'סבות', השגחה פרטית בכל דבר ולחיות עם ההשגחה, לחיות עם הזמן – לשם כך צריך ללמוד את הדרך, כמו שלימד אברהם אבינו את בניו ובני ביתו לשמור את "דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט"¹³ (אברהם הוא היהודי הראשון, אבינו הראשון, וממנו צריך לקבל את הדרך, דרך החסד-החסידות, "חסד לאברהם"¹⁴). לומדים את הדרך בשביל ללכת בדרך.

בשביל לחשוף את הדרך צריך מלך – מלך פורץ. זהו ה"בן פרצי" שלו. היחידה שלו היא בשביל לפרוץ את הגדר ולעשות לו דרך – ודרך שאין לה שיעור, רחב עד ל"מרחב העצמי", בלשון החסידות¹⁵. דרך המלך היינו דרך שכוללת את כל ששים רבוא שרשי נשמות ישראל (שמדריכה כל אחד ואחת בפרט בדרך אשר ילך בה לבוא אל ה'), בהיות מלך המשיח נשמה כללית באמת. "ענני במרחב יה" – "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה"¹⁶, כמו שנסיביר תכף.

ב. פרצוף "בן פרצי"

אם כן, יש לנו כוונה מאד חשובה השנה, "תהא שנת בן פרצי". כמה שוה "בן פרצי"? פרץ הוא שע, שע נהורין¹⁷. בן פרצי הוא תלב, מספר חשוב בקבלה כי הוא פעמיים ריו – ריו עליון וריו תחתון, סוד הזיווג בין קוב"ה ושכינתיה¹⁸.

12 ראה מדור מענות ותשובות בגליון יורא השתא.

13 כח בראשית יח, יט.

14 כט מיכה ז, כ.

15 המשך תער"ב פרק רכב (מובא במלכות ישראל ח"ב עמ' קטו הערה נט).

16 לא תהלים קיח, ה.

17 לב זחר ח"ג קכח, ב; קלג, ב; ע"ח ש"ג (אריך אנפין) פי"ד.

18 לג ראה דרושי יוה"כ (שעה"כ ופע"ח) פ"ג (ע"פ זחר ח"ב

מ, א). ע"ח של"ט (מ"ן ומ"ד) דרוש י.

זה החיה שלו, ל של הצלם, דבקות הבורא שלו, כמו שכתוב אצלנו ב"תפלה קודם הלימוד"¹⁹. אבל "בן פרצי" זה היחידה שלו, המקיף הרחוק, הים הסתומה שלו, "הפצת מעינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו ומלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן כן יהי רצון"²⁰.

ועוד, ישי הוא ר"ת

"יחד שבטי ישראל"²¹

(שנאמר כאשר יש מלך בישראל – "ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל" – מי שתפקידו הראשון הוא ללכד את העם, כמבואר ברמב"ם²²). "יחד עם הכולל עולה חיה, היינו מצד החיה שבנפש (מלך המשיח). לאחר האחדות בעם שמחולל "בן ישי" יכול לבוא ה"ופרצת" האמיתי, בן פרצי (היחידה של מלך המשיח) – "ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו כל משפחת האדמה ובזרעך".

לאחר האחדות

בעם שמחולל
"בן ישי" יכול
לבוא ה"ופרצת"
האמיתי, בן פרצי
(היחידה של
מלך המשיח)
– "ופרצת ימה
וקדמה וצפנה
ונגבה ונברכו
בך כל משפחת
האדמה ובזרעך"

פריצת דרך המלך

איך חז"ל 'מתרגמים' את "עלה הפרץ לפנייהם... ויעבר מלכם לפנייהם והוי' בראשם"? "מלך פורץ גדר לעשות לו דרך"²³ כאשר "דרך המלך אין לה שיעור"²⁴. צריך לפרוץ את כל הגדרים, בשביל מה? בשביל לעשות דרך. בכל

19 כא סוד ה' ליראיו עמ' כג. נתבאר בארוכה בשיעורים בסוד ה' ח"ב.

20 כב וראה בהערה א בסוד"ה שם.

21 כג דברים לג, ה.

22 כד רמב"ם, סה"מ מ"ע קעג: "שצונו למנות עלינו מלך מישראל יקבץ כל אומתנו וינהיגנו".

23 כה פסחים קי, א.

24 כו ב"ב צט, ב.

דרך המלך היינו

דרך שכוללת
את כל ששים
רבוא שרשי
נשמות ישראל
(שמדריכה כל
אחד ואחת בפרט
בדרך אשר ילך
בה לבוא אל
ה'), בהיות מלך
המשיח נשמה
כללית באמת

גדולים ששאלו כך בקטנותם, והשאלה והתשובה שקבלו עליה מאביהם עשו עליהם רושם כביר שנשאר אצלם במשך כל ימי חייהם. **קדם-קדם-קדם** היינו שלאחר שעונה האב הבן שואל שוב "ומה היה קודם?" וכך שלש פעמים זו אחר זו, עד שעולה ב'חקירתו' דרך ג רישין שבכתר לרדל"א, מקום האמונה הפשוטה ששם שורה "חביון עז העצמות", כנודע^{מג}. שוב, הרמז ש"בן פרא" שיהיה שלש פעמים **קדם** – הוא הרמז של הכתר

(המררחב העצמי).

המספר הזה, **תלב**, כמו שאמרנו קודם, שיהיה **עדן-נהרגן** – שלש בחינות, חכמה-בינה-מלכות^{מז}. **העדן-נהרגן** נמשך **מקדם-קדם-קדם**, מהכתר.

יש עוד רמז, יותר ממוקד וממוקם בכתר, "**כשמן הטוב**"^{מח} ("כשמן" היינו **השמן** שבכתר. "**הטוב**" עולה **כב** אתוון דאורייתא דמחכמה סתימאה דכתר עליון נפקת, סוד "ואני אבטח בך"^{מז}), היינו סוד ה"מוחא סתימאה" שבכתר (חכמה סתימאה, חכמה דאריך אנפין שבה מתלבשת גבורה דעתיק יומין, סוד "טלא דבדולחא" ביז תקוני גולגלתא ג"ט קע"ד פ"ח, כנודע^{מז}) – "**כשמן** הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו". בלשון החסידות^{מח}, היינו כח המשכיל שבכתר (סוד עצם

תלב הוא גם שלש פעמים **קדם**, שעולה **עדן-נהרגן**^{מז}. היות שזה מספר כל כך חשוב, ראוי לעשות מה שאנחנו קוראים פראץ של גימטריאות^{מז} של "**בן פרא**", היחידה של מלך המשיח. הוא עצמו היחידה הכללית של נשמות ישראל^{מז}, אבל גם לו עצמו יש נרנח"ל^{מז}, "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"^{מז}, והם סתומה שלו, המקיף הרחוק שלו, ה"מאד" שלו, ללא גבול כלל וכלל, הוא ה"בן פרא" שלו, "עלה הפרץ לפניהם".

כבר אמרנו כמה גימטריאות. כעת נעשה בקיצור נמרץ פראץ של "בן פרא":

כתר: ג"פ קדם; "כשמן הטוב"

בכתר יש ג"פ **קדם**, כי בכתר יש ג רישין שבכתר^{מז} – רדל"א, רישא דאין, רישא דאריך^{מז}, אמונה-תענוג-רצון^{מז}. כל ראש בכתר הוא בחינת קדם – "הוי קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז"^{מב}. יש **קדם-קדם-קדם**, וכדי לגלות את שלשתם צריך את "**בן פרא**", לפרוץ את כל הגדרים.

"קדם" הוא כמו שישאל ילד קטן את אביו 'ומה היה קודם?', כמסופר על כמה צדיקים

לד קהלת יעקב ערך 'תבל'.

לה וראה בשיעור י"ד שבת תשע"ו.

לו ע"ח ש"ג (סדר אצילות) פ"ב. ראה ספר הליקוטים משפטים פכ"א; סוד ה' ליראין, תפלה קודם הלמוד פ"ו הערה ל.

לו ע"ח הנ"ל. ראה חסדי דוד הנאמנים ח"ד עמ' 110. ובכ"מ.

לח ישעיה נב, יג.

לט זהר ח"ג רפח, אי.ב.

מ עמק המלך ש"ט (תלת רישין) פ"א ואילך.

מא סוד ה' ליראין ש"א פ"א ובנספח "ג' רישין שבכתר" (וביאורם בשיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' מז ואילך ועמ' רצא ואילך).

מב משלי ח, כב.

מג שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבקוק ג, ד. וראה גם מאו"א מערכת אלף אות סד.

מד ישעיה אורה ש"ט הספירה השניה; עבודת הקדש ח"א פ"ד; קהלת יעקב ערך 'עדן'.

מה שם קלג, ב. ראה זהר ח"ג ז, ב.

מו תהלים נה, כד.

מז ע"ח ש"ג (א"א) פ"ו.

מח סידור עם דא"ח ד"ה "ברוך שאמר" (לט, ג"ד). ובכ"מ בחסידות.

בינה, אם מלמעלה למטה או מלמטה למעלה, (ודוק). "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה" רומז לתקיעת שופר בראש השנה^{נב} – "עלה אלהים בתרועה הוי' בקול שופר"^{נא}, מהפה הצר של השופר אל המרחב שלו, הכל בסוד לידת הנשמות מיסוד אמא^ט, בינה, "אם הבנים שמחה"^{אס}.

דעת: בלע בן בעור

מה נשים בספירת הדעת? מסדרים כעת את הרמזים בקיצור. אחד הסודות הגדולים בכתבי האריז"ל הוא ז' מלכין קדמאין דעולם התהו דמיתו, שנשברו^{כב}, המלכים הכתובים בסוף פרשת וישלח^{כז}. לראשון ביניהם קוראים בלע בן בעור, והוא כנגד הדעת^{כט}. על פי האריז"ל, על פי הרש"ש^{כה}, היום שלו הוא ח"י אלו – אז הוא נאצל, וגם נשבר-מת, ועלינו לתקן אותו (להחית אותו, סוד חי אלו). שבוע לפני כ"ה אלו, תחלת עולם התיקון^{כו}. **בלע בן בעור** – שהוא גם השרש של בלעם בן בעור^{כז}, והוא הדעת של הלעומת-זה, כנגד משה רבינו^{כח} – שוה **תלב**. זהו רמז מובהק של דעת.

בסוד "ארבעה אבות נזיקין"^{כט} בלע רומז ל"מבעה" (זה השן) ובעור רומז להבער (אש),

נח בשם הירושלמי. ראה ר"ן ר"ה כז, א; רא"ש ר"ה פ"ג ס"ד; שעה"כ דרושי ר"ה דרוש ז.

נט תהלים מז, ו.

ס ראה פע"ח שער השופר פ"א.

סא תהלים קיג, ט.

סב ע"ח ש"ח (דרושי נקודות).

סג בראשית לו, לא-לט.

סד ע"ח ש"ח (דרושי נקודות) פ"ד (מ"ת); שער מאמרי רשב"י פירוש האדרא רבא קדישא. ובכ"מ.

סה נהר שלום סדר כוונת ר"ה (עמ' קנד), בשם מהר"ח פינס.

סו ויקרא רבה כט, א. ובכ"מ. ומבאר ברש"ש הנ"ל דהיינו יום אחד של עולם התיקון, לאחר שבוימים של עולם התהו שנשבר כנ"ל.

סז שער ההקדמות כג, א; ע"ח ושער מאמרי רשב"י שם. וראה תרגום כתובים לדברי הימים"א, א. מג. ובכ"מ.

סח ע"פ ספרי דברים לד, י ובמדבר רבה יד, כ. ראה שער הפסוקים בלק; לקוטי תורה (האריז"ל) שמות ובלק; מבו"ש ש"ב ח"ב פ"ח. ובעוד.

סט ב"ק פ"א מ"א.

ה"מעמיק" שבנפש^{מט}. שמן הטוב הוא רזין דרזין דאורייתא, אותם יגלה מלך המשיח – "טוב שם משמן טוב"^נ.

חכמה: "והגית בו"

בחכמה יש ביטוי "והגית בו" (תלב) – על התורה, ש"אורייתא מחכמה נפקת"^{נא}, כתוב "והגית בו יומם ולילה"^{נב}.

בינה: "ענני במרחב"

בבינה יש את הביטוי שאמרנו הרגע, "ענני במרחב". הבינה נקראת "רחבות הנהר"^{נא} (שיוצא מעדן, נקודת החכמה כנ"ל). "ענני במרחב" שוה **תלב**. והוא סוד התגלות עתיקא (המרחב העצמי של כתר עליון) בבינה^{נב}, סוד "אהיה אשר אהיה"^{נא}, השם של יציאת מצרים והיציאה מן הגלות לעתיד לבוא, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"^{נא} (וכידוע^{נב} שיש שני פירושים איזה שם "אהיה" הולך על יציאת מצרים ואיזה על הגאולה העתידה, איזה על כתר ואיזה על

מט כמבואר בתחלת שער היחוד לאדמו"ר האמצעי, ראה שם בביאורו של רבי הלל.

נ משיח הוא שם חי, שם טוב ע"ה, כנודע. "טוב שם משמן טוב" עולה בן ישי ועוד בן פרצי, ודוק.

נא זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

נב יהושע א, ח. פסוק זה (מצוה זו) נאמר ליהושע – יהושע ועוד "והגית בו יומם ולילה" = 1000 = תלמיד ותיק (יהושע

הוא התלמיד ותיק של משה רבינו שהתורה נקראת על שמו – "זכור תורת משה עבדי") – "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נאמר למשה מסיני" (ויקרא רבה כב, א).

1000 (תלמיד ותיק) ועוד משה = 1345 (סוד אלף אורות שנתנו למשה במתן תורה) = כתר כל הכתרים (ר"ת ככה, שם קדוש, שמכוונים בקדושת כתר, כפי שלימד אותנו

מורנו הבעל שם טוב – ישראל בעל שם טוב = 1000). "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כו", היינו בזכות קיום המצוה של "והגית בו יומם ולילה", הדבקות בתורת משה,

היינו החכמה (סוד החיה שבנפש) של התלמיד ותיק, ודוק. נג בראשית לו, לז; דברי הימים"א, א. מח. זהר ח"ג קמב, א: "רחובות הנהר איהו בינה".

נד ראה הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד; תורת שמואל תרכ"ז עמ' לד (וראה שם עמ' עח שמציין לזהר ח"ג קעח, ב).

נה שמות גיד.

נו מיכה ז, טו.

נד ראה לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" פ"ו הערה ג.

בגלות ה' לא

שומר על הכרם
שלו, אבל בגאולה
ה' שומר-נוצר
את הכרם שלו,
אנחנו. עכשיו צריך
להתקיים הפסוק
"אני הוי' נצרה"

משה – דברנו קודם על הקשר בין ה' למשה רבינו. "אתה הוי'", או "אני הוי' נצרה", שוה **תלב**. "אתה" הוא "אתה כהן לעולם"^{טו} – "אתה" לנוכח הוא גילוי אוד החסד (וכן נדרש פסוק זה על אברהם אבינו^{טז}).

גבורה: "חבי כמעט רגע"; לבת אש

בגבורה יש ביטוי "חבי כמעט רגע [עד יעבור זעם]"^{טז}. "רגע באפו חיים ברצונו בערב ילין בכי ולבקר רנה"^{טז} זה עכשיו, הרגע האחרון של הגלות, שתיכף ומיד יהפוך להיות הרגע הראשון של הגאולה^{טז}. על הרגע הזה כתוב "חבי כמעט רגע", **תלב**.

אנחנו מתבוננים במספר **תלב**, שהוא גם "תבל", כמו ב"להוי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה"^{טז}, וגם "לבת אש"^{טז}. **תבל** נשים במלכות. **לבת** אש יכול להיות בגבורה, בה יסוד האש^{טז} (אך מקורו בבניה, ראשית קו שמאל, סוד "אני בינה לי גבורה"^{טז}).

תפארת: "רב פעלים"

על בניהו בן יהודע כתוב שהוא "רב פעלים"^{טז}. זו שנה שכל אחד מאתנו צריך להיות "רב פעלים", בגימטריא **תלב**, "בן פרצי". רמז הכי יפה – מי הוא "בן פרצי"? מי שהוא "רב פעלים". צריך לעשות הרבה פעולות, גם עם הרבה גיוון של פעולות – לירות בהרבה כיוונים.

וכפי שמסביר הרב המגיד נ"ע^{טז} – מבעה (בלע) היינו תאות האכילה (אכילה גסה, ותאות בכלל) ואילו הבער (בעור) היינו מדת הכעס, הפוגמות בעטרא דחסדים ובעטרא דגבורות של הדעת, ודוק.

ב"פ גבורה – ו"פ חסד

אמרנו ש-**תלב** עולה ב"פ ריו,

פעמיים **יראה**, פעמיים **גבורה**. אבל כל **יראה-גבורה** היא ג"פ **חסד**. כלומר, יש כאן שש פעמים **חסד** – **חסד** בששת צירופיו^{טז}, כל האופנים השונים – אופנים לשון פנים^{טז}, כל פן, כל צירוף – של חסד. מצד אחד, זה כל החסד שיכול להיות. מצד שני זה פעמיים **גבורה**, פעמיים **ריו**. את הרמזים האלה אפשר לשים בחסד וגבורה, או לשים אותם ב-ב עטרין שבדעת – עטרא דחסדים ועטרא דגבורות. הכל ענין של זיווג, המספר הזה.

חסד: "אתה הוי'"; "אני הוי' נצרה"

רק בחסד, ביטוי שרומז לספירת החסד, חוץ ממש פעמים **חסד**, הוא "אתה הוי'". כל ברכה שאנחנו אומרים, מאה ברכות בכל יום^{טז}, "ברוך אתה הוי'" – "אתה הוי'" שוה **תלב**.

יש פסוק בנביא ישעיהו "אני הוי' נצרה"^{טז} – "ביום ההוא כרם חמד ענו לה"^{טז}, בגלות ה' לא שומר על הכרם שלו, אבל בגאולה ה' שומר-נוצר את הכרם שלו, אנחנו. עכשיו צריך להתקיים הפסוק "אני הוי' נצרה" – שוה "אתה הוי'". כל פעם שאומרים "אתה הוי'" אפשר לתרגם-להפוך ל"אני הוי' נצרה". "נצרה" שוה

ע אור תורה אות תס.

עא ברית כהנת עולם מאמר "קדושה משולשת" פ"ח.

עב פירוש ר"י דמן עכו לספר יצירה ד"ה "ארבע אש ממים".

עג מנחות מג, ב.

עד ישעיה כז, ג.

עה שם פסוק ב.

טו תהלים קי, ד.

טז ויקרא רבה כה, ו.

עח ישעיה כז, כ.

עט תהלים לו, ו.

פ לשון הרבי מליובאוויטש בכ"מ.

פא שם כד, א.

פב שמות ג, ב.

פג זחר ח"ג רנה, א. ובריבוי מקומות.

פד משלי ח, יד.

פה שמואל"ב כג, כ; דברי הימים"א יא, כב.

אבל אני אשים דווקא בספירת הנצח, כי כדי להיות בעל נסיון, שעובר את הנסיון בשלום, צריך כח של עמידה בנסיון, כמו אברהם אבינו שעומד בעשרה נסיונות. לעמוד בנסיון זה בעצם לנצח, לנצח את הבעל-דבר, את המניעות והעיכובים שעומדים בפני עבודת ה', בפני הדרך, הדרך שהמלך שלנו צריך לפרוץ, דרך המלך אין לה שיעור.

הנצח הוא הענף האחרון, התכל'ס, של החכמה^א. כתוב בקבלה שמהנצח דז"א נבנית החכמה של הנוקבא (המלכות, פרצוף רחל)^א. עיקר הווארט הוא ש"אין חכם כבעל הנסיון" היינו מי שעבר בהצלחה נסיונות. קודם הוא היה "רב פעלים" ועכשיו הוא "בעל נסיון". הביטוי של זה הוא בספירת הנצח, "נצח ישראל"^ב ("איהו [תפארת, רב פעלים] בנצח"^א).

הארת ח"ע בח"ת – "דברי פי חכם חן"

יש עוד לשון של חכם, כבר פסוק – פסוק שתלמידי הבעש"ט מאד אהבו, עד כדי כך שבעל התולדות ועוד היו מסיימים בו כל ווארט, כל חידוש של הבעל שם טוב – "דברי פי חכם חן"^א דפח"ת. ראשי התבות בגימטריא מאה, אבל כל הביטוי "דברי פי חכם חן" שוה תלב, בן פרצי. עוד פעם חכם, אבל חכם ביחד עם דברים שהוא אומר אותם בפה שלו. פה הוא מלכות, "מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה"^א. באמת אומרים זאת אחרי כל דבר שיצא מפי הבעל שם טוב, תורה שבעל פה. הוא חכם ולדבריו יש חן. מתנת החן היא במלכות^א, בדבור. איך אומרים בספירות "דברי פי חכם חן"? "אבא יסד ברטא"^א, "הוי' בחכמה יסד ארץ"^א. אם

מי שיורה לכל הכיוונים הוא התפארת. עצם הפועל, היכולת לפעול, הוא גם תפארת, כידוע שאחד מסודות ייחודה בקבלה הוא חומר-צורה-פועל-תכלית^א.

הכח לפעול במציאות הוא התפארת, אבל התפארת פועלת דרך היסוד. גיוון הפעלים, להיות "רב פעלים" – הרבי רצה שנקים הרבה מוסדות, גם קישר זאת הרבה פעמים ליום הולדת^א. לפי זה, צריך השנה להקים עת מוסדות – בשביל עת מוסדות צריך להיות "רב פעלים"... זה התפארת, היפי של ה"בן פרצי", ה"רב פעלים" שלו – התפארת, אבל התפארת דרך ספירת היסוד. כתוב ששרש פעל באותיות בומפ מתחלף בבעל^א – "יבעלון בניך"^א, כח היסוד.

נצח: "אין חכם כבעל הנסיון"

יש שני לשונות – אחד פסוק ואחד חז"ל – שמקשרים את החכמה לעוד ספירות. אלה דברים מאד יפים, הפרצוף של ה"תלב, אכן ל"בן פרצי" יש פרצוף מאד יפה... אחד הוא "אין חכם כבעל הנסיון"^א שעולה "בן פרצי". לפי זה, ה"בן פרצי" שלנו, היחידה של המשיח, ה"מאד" של מלך המשיח, צריך להיות עם הרבה נסיון – ומתוך הנסיון שלו הוא חכם. איפה הרמוז הזה צריך להיות? הייתי יכול לשים אותו בספירת החכמה,

הרבי רצה שנקים

הרבה מוסדות, גם קישר זאת הרבה פעמים ליום הולדת. לפי זה, צריך השנה להקים עת מוסדות – בשביל עת מוסדות צריך להיות "רב פעלים"...

פז לקוטי הגר"א בסוף ביאורו לספרא דצינעווא עמ' לח (וילנא, תרע"ג). ראה שיעורי ג' כסלו תשע"ט.

פז ראה שיחת י"א ניסן תשל"ב ס"ו.

פח בספרי גל עיני ברבוי מקומות. ראה קהלת יעקב ערך 'שתות', ודוק.

פט ישעיה סב, ה.

צ עקידת יצחק שער יד.

אז ע"ח של"ה (הירח) פ"ד. ובריבוי מקומות.

אב שמואל'א טו, כט.

אג ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

אד קהלת י, יב.

אז הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

אז ראה ספר יצירה פ"ד מ"ב.

אז זהר ח"ג רמח, א; תקו"ז תקון כא (סא, ב).

אז משל ג, יט.

לשם כך צריך מי שיפרוץ את הדרך. כתוב בפירושו^{קב} בקבלה ש"בן פרצי" הוא מי שעשאה כלי, "אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי"^{קג}. בשביל לעשות את המלכות כלי – לעשות את כנסת ישראל, לעשות אותנו, אנחנו, הציבור, היהודים היקרים כאן בארץ ישראל ובכל העולם, כלי מתאים לקבל מלכות, צריך "רב פעלים" לשון בעילה – "אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי". בשביל זה צריך "בן פרצי". "בן פרצי" פורץ את הגדר, גדר היא הבתולים, האטימות של הציבור, אי-היכולת, לקבל את המושג מלכות. צריך לפרוץ את הגדר הזו. רק מלך מסוגל לפרוץ את הגדר – זו הסגולה שלו, שיכול לפרוץ את הגדר ואין ממחין בידו. "מלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין ממחין בידו" – כבר אין מתנגדים, אי אפשר להתנגד לו, הוא "בן פרצי". זהו היסוד שעושה את המלכות כלי אחד כך להוליד. להוליד זה כבר ביאה שניה, אבל ביאה ראשונה היא לעשות כלי – בשביל זה צריך "בן פרצי". זהו עצם המושג "בן פרצי", לכן תהא שנת בן פרצי היא שנה בה פורצים את הגדר של התודעה, צרות העין, צרות ההסתכלות על מלכות ישראל. ה"בן פרצי" הוא ביסוד.

מלכות: "תבל"

מי המלכות? אמרנו קודם, התבל – תבל ויושבי בה", הישוב, הישוב היהודי בארץ. זו המלכות של "בן פרצי", שפורץ את הגדר לעשות לו דרך (מגדר נעשה דרך, מגדר נעשה דרך, העיקר הוא הדרך, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, וד"ל).

סיכום

עד כאן, בקיצור נמרץ, הפרצוף של "בן פרצי" – תהא שנת בן פרצי. ולסיכום:

קב ראה אור הבהיר אות ז ערך "זווג אב"א'.
קג ע"פ סנהדרין כב, ב.

"אין חכם כבעל הנסיון" בספירת הנצח, ענף החכמה, אז "דברי פי חכם חן" היינו חכמה עילאה שמאירה בחכמה תתאה, שהן "חכמה בראש" ו"חכמה בסוף"^{צט}, והסוף, התכלס, הוא ה"דברי פי חכם חן".

בביטוי הזה יש עוד משהו יפהפה, פלא. רק "דברי" שוה ריו. כלומר, "דברי" שוה "פי חכם חן" – יש כאן משוואה פנימית ועצמית בתוך הביטוי גופא, "דברי [=] פי חכם חן" – "דברי" הוא ריו אחד ו"פי חכם חן" עוד ריו, וביחד הם תלב, תבל, "תבל ויושבי בה".

הוד: "זבח תודה"

אחר כך, בהוד יש ביטוי מובהק – "זבח תודה"^ק, שוה תלב. תודה שייכת להוד, הודאה.

יסוד: "בן פרצי"

מה נשים ביסוד? כאן נשים את "בן פרצי" עצמו. עיקר ה"בן פרצי", המשיח שהוא בן פרצי פורץ גדר לעשות לו דרך. "דרך המלך אין לה שיעור" היא מלכות ישראל. אמרנו כבר מתחלת השנה שבשנה הזאת – גם כי היא שנת שמיטה, אבל ישנן עוד סבות – צריך לדבר הרבה על מלכות ישראל^{קא}. המלכות היא הדרך, דרך המלך. המלכות היום צרה, המושג מלכות צר. צריך להרחיב מאד-מאד בתודעה שלנו, בתודעה של העם, את עצם המושג מלכות, המחשבה של מלכות – זו "דרך המלך" ש"אין לה שיעור".

צט זהר ח"א כו, ב. ובכ"מ.

ק תהלים נ, כג; שם קטז, יז. ובכ"מ. זהו ביטוי שאומרים בהלל – "לך אזבח זבח תודה ובשם הוי' אקרא", קשור ל"ויקרא בשם הוי'" כפי שדובר קודם (בחלקים קודמים של ההתוועדות, שפורסמו בגליון הקודם). כשם שיש שלש פעמים "ויקרא בשם הוי'" בתורה, כך יש שלש פעמים "ובשם הוי' אקרא", כולן בפרק קטז בתהלים, ודוק. "ובשם הוי' אקרא" = 676 = הוי' ברובע! "לך אזבח זבח תודה ובשם הוי' אקרא" = 1176, משולש 48 = "יסוד היסודות ועמוד החכמות", פתיחת הרמב"ם, ר"ת שם הוי' ב"ה. רק "לך אזבח זבח תודה" = 500 = "פרו רובו" וכו'.

קא שיעור כ"ט אלול תשפ"א ח"ד (נדפס בגליון יוה"כ האדוני השתא).

כתר
קדם-קדם-קדם
חכמה סתימאה
"כשמן הטוב"

בינה
"עוני במרחב"

חכמה
"והגית בו"

דעת
בלע בן בעור
חו"ג שבדעת
ב"פ גבורה — ו"פ חסד

גבורה
"חבי כמעט רגע"; "לבת אש"

חסד
"אתה הווי"; "אני הוי' נצרה"

תפארת
"רב פעלים"

הוד
"זבח תודה"

נצח
"אין חכם כבעל הנסיון"

יסוד
"בן פרצי"

מלכות
תבל

הארץ חכמה עילאה לחכמה תתאה:

"דברי פי חכם חן"

המשכה מכתר (דרך חכמה-בינה)

למלכות:

עדן-נהרגן

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ בשנת "בן פרצי" עלינו לגלות את ניצוץ המשיח שבנו — לפרוץ כדי להביא את המשיח.
- ◆ מלך המשיח נותן לעם כח לפרוץ.
- ◆ ב"לכה דודי" נקרא המשיח "בן ישי" ו"בן פרצי" והשם דוד עצמו רמוז ב"דודי".
- ◆ צלם דוד: דוד הוא הַצַּ (נר"ג), "בן ישי" הַל (חיה) ו"בן פרצי" הַם (יחידה).
- ◆ "בן ישי" פועל אחדות ישראל ומכוחה מגיע "בן פרצי" — הכח לפרוץ לגאולה.
- ◆ בכל דור צריך דרך בעבודת ה' — והמשיח צריך דרך רחבה שאין לה שיעור.
- ◆ בדרך המשיח הכללית כלולה הנחיה פרטית לכל אחד ואחת.
- ◆ כשילד שואל את אביו שוב ושוב 'מה היה קודם?' הוא עולה עד ל"חביון עוז העצמות".
- ◆ מלך המשיח יגלה רזין דרזין — סודות מעצם כח המשכיל ("כח המעמיק").
- ◆ תאות אכילה פוגמת בחסדים שבדעת ומדת הכעס פוגמת בגבורות שבדעת.
- ◆ כדי להביא את המשיח צ"ל "רב פעלים" — לירות לכל הכיוונים בריבוי פעולות מגוונות.
- ◆ משיח צריך להיות "אין חכם כבעל הנסיון" — העומד בנסיון ומנצח את כל המניעות על דרך המלך.
- ◆ "דרך המלך אין לה שיעור" — יש לפרוץ-להרחיב בתודעת העם את מושג המלכות.
- ◆ "בן פרצי" פורץ את אטימות הציבור ביחס למושג המלכות.

שיעור

התוועדות חנוכה תשפ"א (ח"ב)

מתשועות לישועות

קיצור מהלך השיעור

בפרק קצר ויפהפה של שיעור חנוכה מוסבר **המבנה הפנימי** של נוסח **"הנרות הללו"**: שינוי סדר מפתיע בנוסח מתורץ מתוך הסבר פשט המושגים **"תשועות"** ו**"ישועות"**, הנותן טוב טעם ודעת בעומק היחס בין עבודת האדם **מלמטה** לישועת ה' **מלמעלה**. התשועה **במלחמת החשמנאים** נמשכת לתוך נס מציאת **פך השמן** ופלא דליקתו שמונה ימים כשהכל נתפס בסופו של דבר כישועת ה' בלבד. השיעור מסיים במציאת השרש הפנימי של התשועות, הנסים והנפלאות – והתבוננות כיצד הם מקור **לבני חיי ומזוני** לכל ישראל. שיעור חובה **כהכנה להדלקת נרות חנוכה**.

שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה הַנִּרְוֹת הַלְלוּ קִדְשׁ הַסּוּמָן וְאִין לָנוּ רְשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אֶלָּא לְרֵאוֹתָן בְּלִבְדִּי בְּדֵי הַהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל · עַל נִסְיָךָ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעוֹתֶיךָ.

על הנוסח הזה יש שאלה, שיש עליה גם שיחה שלמה של הרבי² - למה בהתחלה הסדר הוא תשועות-נסים-נפלאות ("על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות") ולבסוף הסדר שונה: נסים-נפלאות-ישועות ("ועל נסיך ועל נפלאותיך ועל ישועותיך")?

ג לקו"ש חט"ו שיחה א לחנוכה.

שינוי הסדר ב"הנרות הללו"

אחרי הדלקת נרות חנוכה אומרים "הנרות הללו"¹. זהו הנוסח שתיקן אדמו"ר הזקן בסידור²:

הַנִּרְוֹת הַלְלוּ אָנוּ מִדְּלִיקִין עַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנְּסִים וְעַל הַנִּפְלְאוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבְרָהָם בְּיָמָיו הֵהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה עַל יְדֵי בְּהִנְיָה הַקְּדוֹשִׁים · וְכָל־

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. התוועדות חנוכה וסעודת ר"ח (ח"ב) - לעילוי נשמת ר' ראובן מרנץ. ר"ח סבת תשפ"א - כפ"ח.

א ויסודו במסכת סופרים פ"כ ה"ו.

ב על נוסחו - המלוקט מכמה נוסחאות - ראה גם פרדס חב"ד גליון ו' עמ' 53 ואילך.

תשועה מלמטה וישועה מלמעלה

כדי לענות נוסף עוד דיוק, שבפנימיות מתרץ את השאלה הראשונה: בהתחלה כתוב "תשועות" (אף שלכאורה היה אפשר לכתוב 'ישועות') ובסוף "ישועותיך" (ולא 'תשועותיך', בדומה להתחלה). מתחלת השנה¹ אנו מדברים² על סוד התשועה (ושמנו לב ש-תשועה היא 781 ו-ישועה היא 391, ומשום מה – ממש פלא – ישועה היא הנקודה האמצעית של תשועה). מה ההבדל בין תשועה לישועה?

ראינו³ שבכל התנ"ך המלה תשועה מופיעה כאשר אנחנו יוצאים להלחם. ה' הוא המושיע, אבל התשועה באה באמצעות מסירות הנפש שלנו, התלויה בבחירה החפשית שלנו – הבחירה לצאת לקרב למען שמו יתברך, למען עם ישראל, למען ארץ ישראל, כמו שעשו החשמונאים. התשועה באה כשאנו פועלים במסירות נפש, גם כשהיא לא מחויבת על פי דין. יש שיחה של הרב⁴ על מסירות נפשם של החשמונאים, שלא רק שלא היתה מחויבת אלא אפילו ספק אם היא היתה מותרת, שהרי "אין סומכין על הנס"⁵ – ואף על פי כן יוצאים הגיבורים, המכבים, בכל דור ודור. כאשר הישועה באה באמצעות אותו גיבור שקם ופועל מתוך הרגש הפנימי-העצמי היהודי, בלי להסתכל בשו"ע אם מסירות הנפש מותרת – זו תשועה, הוא מביא תשועה לעם ישראל. כמובן, התשועה באה כשהוא עושה זאת לשם שמים, אך עצם הנשמה ודאי מכוון לשם שמים. מהי ישועה? "ישועת הוי' כהרף עין"⁶. ישועה

כתובה בקריעת ים סוף, שם "הוי' ילחם לכם ואתם תחרשו"⁷ – "בעתיקא תליא מילתא"⁸. אתם לא עושים כלום, אין פה העלאת מ"נ, התעוררות מלמטה – הכל גילוי ש"בעתיקא תליא מילתא".

שוב, תשועה היא מלמטה למעלה דווקא – היא אמנם מה', "תשועת הוי'", היא אבל באה דווקא על ידי אתערותא דלתתא – וישועה היא מלמעלה למטה, "ישועת הוי' כהרף עין". הדיוק הזה כבר מתחיל להסביר את הסדר כאן: הכל מתחיל בתשועה והכל נגמר בישועה, ולאור ההבדל בין תשועה לישועה כבר לא כל כך קשה להבין למה בנוסח "הנרות הללו" העבירו את התשועה מההתחלה לישועה בסוף – כמו שמיד נסביר.

"טוב ויחיל ודומם לתשועת הוי'"

לפני המשך ההתבוננות בתפלה, אפשר להקשות על הכלל שתשועה היא הענות ה' לאתערותא דלתתא: המקום היחיד בתנ"ך בו נאמר "תשועת הוי'" הוא בפסוק "טוב ויחיל ודומם לתשועת הוי'"⁹, שמובנו הפשוט הוא המתנה דוממת, ללא כל אתערותא דלתתא (וכלשון רש"י "טוב שיחול אדם ויום ויצפה לתשועות ה'").

רש"י אומר שה-ו של "ויחיל" מיותרת, וכאילו כתוב בפסוק 'טוב יחיל ודומם' – טוב להמתין בשתיקה לתשועת ה'. אכן, אפשר גם לפרש כי ה-ו אינה מיותרת, וכי "טוב ויחיל" הם שני שלבים – ה"טוב" היינו ה"צדיק כי טוב"¹⁰ הפועל במסירות נפש לטובת עם ישראל ורק אחר כך בא השלב של "יחיל ודומם". מדוע? על

ד השיעור נמסר בשנת תשפ"א, בגימטריא ישועה.
ה ראה שיעור כ"ג אלול תש"פ (עיבוד ממנו פורסם בגליון ר"ה תשפ"א) – בכתר של רמזי תשפ"א.
ו ראה באורך שיעור מוצאי יו"כ תשפ"א (פורסם חלקית בגליון בראשית ש"ז).
ז לקו"ש חל"ה שיחה ג לפרשת וישב (וישביחנוכה) – סעיף ה ואילך.
ח ראה פסחים סד, ב. קידושין לט, ב. כתובות סא, א.
ט בטוי שגור בספרות ישראל. ראה מנחה ליהודה עמי' 28:27.

י שמות יד, יד.

יא זהר ח"ב מח, א (וראה שם נב, ב). ידוע הרמז ש"בעתיקא תליא מילתא" ר"ת בתם. כמו בפסוק "הולך בתם ילך בטח" (משלי י, ט) – "דבר אל בני ישראל ויסעו" מתוך תחושת "ישראל] בטח בהוי'" (העולה בטול, כפי שנתבאר בחלקו הראשון של השיעור).

יב איכה ג, כו.

יג ישעיה ג, י.

גם במסירות

הנפש של הגיבור
שבכל דור
ודור יש נקודת
ישות, שגורמת
להתייאש ממנו.
אכן, ה' חוזר
ומרחם עליו, מתוך
הזכרון שהוא ברא
את היצר הרע
של הרגשת היש,
שאינ ממונו מנוס
בעולם הזה

אפשר להסביר גם את ה"נסים"
וה"נפלאות" שבנוסח (ומתוך כך
לחזור ולהסביר את שינוי הסדר,
השאלה המקורית שלנו):

התשועה, באת ערותא
דלתתא ומסירות הנפש של
החשמונאים, היא נס המלחמה
– הנצחון של מעטים את
הרבים, חלשים את הגבורים וכו'.
זו ההתחלה, הנס הראשון שקרה.
הנס השני הוא שמצאו פך שמן
טהור חתום בחותמו של כהן גדול
– נס בפני עצמו, כמו שכתוב גם
בהלכה^ט. מהו הפלא? נס מאד
קרוב לפלא – פלא (111) הוא

רק תוספת הכולל על נס (110). נסים ונפלאות
תמיד הולכים יחד, הם זוג, 'מכלול', והישועה כאן
היא משהו שעומד בפני עצמו. הנס הוא שמצאו
את הפך והפלא שהוא דלק שמונה ימים, שלא
על פי טבע בכלל.

כך אפשר להסביר פשט ב"על התשועות ועל
הנסים ועל הנפלאות": "תשועות" הן המלחמה
והנצחון. אחר כך, בזכות התשועה, קרה נס –
מצאו את פך השמן הטהור. עם הנס של מציאת
הפך קרה פלא, הנס הוליד פלא – שהשמן דלק
כל שמונת ימי החנוכה.

אבל בסוף, בזכות הנרות, יש ישועה. הנצחון
היה ביום הראשון, כה כסלו, או אפילו ב־כד
כסלו, כפי הדעות בזה^י. כשמגיעים לסוף החג
כבר שוכחים קצת מהנצחון – הוא היה לפני
שבוע ויותר, אבל מה זוכרים טוב כי רואים אותו
במוחש? רואים את הנס והפלא. כל יום שעובר
התודעה מתמקדת יותר ויותר על האור, השמן
והנס של המנורה, והדעת כאילו מוסחת קצת
מהיסוד של הכל, מהנצחון. לכן בסוף נשאר
הנס, שמצאו פך שמן, והפלא, שהוא דלק

הפסוק הזה^י דורש רבי שמעון
בן לוי^{טו} "משהקב"ה מתיאש מן
הצדיקים בעולם הזה הוא חוזר
ומרחם עליהם"^{טז}. הצדיק פועל
במסירות נפש, ואף על פי כן
ה' מתייאש ממנו בעולם הזה,
משום ש"אדם אין צדיק בארץ
אשר יעשה טוב ולא יחטא"^{יז} –
גם במסירות הנפש של הגיבור
שבכל דור ודור יש נקודת ישות,
שגורמת להתייאש ממנו. אכן, ה'
חוזר ומרחם עליו, מתוך הזכרון
שהוא ברא את היצר הרע של
הרגשת היש, שאין ממנו מנוס
בעולם הזה – עולם שכל אחד

מזוהה בו עם עצמו, במודעות עצמית שאין
להתנקות ממנה מאז חטא עץ הדעת.

אם כן, לאחר כל מסירות הנפש באת ערותא
דלתתא מגיע רגע של 'איך', תחושה שכל
הפעולה אינה שווה ואינה מועילה להשגת המטרה
הנכספת, גילוי ה' ונצחון אמתי, והצדיק חש שאין
לו אלא לקיים בעצמו "יחיל ודומם לתשועת
הוי"^{יח} – ורק אחר כך באה "תשועת הוי"^{יט}
(בעוד שהתקוה ל"ישועת הוי"^כ היא לכתחילה
ללא זכות ופעולת "טוב", אלא רק מתוך ראיית
הנולד שהקב"ה יושיע והסתמכות על זכות
אבות, סוד ה־י של "ישועה").

תשועות נסים נפלאות יישועות

לאור ההסבר על ההבדל בין ה"תשועות"
בהתחלה ל"ישועות" בסוף, שהוא ממש פשט,

יז וכווצא בכך גם על פסוקים ג ורכב באותו הפרק.

טו רבי שמעון בן לוי עולה "ופרצת", ביאת המשיח וכו' (ראה סוד הוי' ליראיו שער "ביאת המשיח").

טז מדרש רבה איכה ג, ט. ובכ"מ בפרק זה.

יז קהלת ז, כ.

יח ורמז: "תשועת הוי"^כ עולה "בראשית ברא אלהים" –
בריאה שבאה אחרי 'נקודת אין' של שבירת הכלים דעולם
התהו (בו אורות מרובים, כבטחון המפורז של הגבור שבכל
דור ודור), ודוק.

יט ראה אנצ"ת חט"ז ערך 'חנכה' פ"א וש"נ.

כ מאירי שבת כא, ב. וראה אנצ"ת לעיל הערה יט וש"נ.

אחת (עד ליום השמיני, בו מכוונים מהמדה השמינית עד המדה הדיג)^{כד}. לכן גם מדייקים בקבלה לברך "להדליק נר חנכה" (ולא "נר של חנכה") – כדי שתהיינה יג תבות בברכה (כך גם בברכה השניה, יחד הוי' תבות). "תרין תפוחין" הם אחד מ־יג תיקוני דיקנא, המכוונים כנגד יג מדות הרחמים – "תרין תפוחין" הם תיקון "ואמת". יש את האמת שלי (תשועה) ויש את האמת של ה' (ישועה). האמת שלי היא מסירות הנפש שלי, ה"אמת לאמתו" של החשמונאים, והאמת של ה' היא "ואתם תחרשו", "בעתיקא תליא מילתא", הישועה. הכל מתחיל מהאמת והכל חוזר לאמת בסוף.

"להדליק נר חנכה", ראשי תבות **נחל**^{כה}, היינו ראשי התיבות של "נצר חסד לאלפים" – ההמשך אחרי "ואמת". בנר שביעי מכוונים לתיקון "ואמת", סוד **שע** נהורין, ובנר שמיני מגיעים לשלמות של "נצר חסד", המזל העליון, עליו אמר הבעל שם טוב "אין מזל לישראל"^{כו}. רק "נר חנכה" היינו **נח** (יג במספר קטן), "נצר חסד", "נח מצא חן"^{כז}, חנכה הוא חג החן. זו השלמות שלו.

אם לוקחים את ה־נח והופכים את האות **ח** באתב"ש (כמו **שמן** שבאתב"ש הופך להיות שם **ביט**^{כח}), ובכלל, מי שזוכר את כוונות האריז"ל, את כל יג המדות עושים באתב"ש^{כט} – **ח** היא **ס**, אז **נח** הוא **נס** (כרמוז ב"נצר חסד" עצמו, שהרי במלה **חסד** אחרי האות **ח** באה האות **ס**, סוד "חס דלית"^ל – מ"נצר חסד" נעשה "נצר חסד", ודוק). כנראה עיקר הנס של חנוכה הוא המזל

שמונה ימים – "על נסין ועל נפלאותיך". אז פתאום מגיע הסוף, "ועל ישועותיך" – שאנחנו כבר לא עושים כלום. הישועה היא ממש היפך התשועה. התשועה היא דווקא מסירות הנפש שלנו ובסוף כאילו הכל מתאפס, מתאיין, ואז מתגלה עתיקא, "בעתיקא תליא מילתא", "ישועותיך". מה מתגלה בעצם? שהכל אתה ה' – הכל אתה עשית. גם מסירות הנפש שלי לא היתה אני בכלל.

כל מה שאמרנו עכשיו הוא פשט – לא פשט שראיתי מבארים, אבל משהו מאד חלק.

"ואמת. נצר חסד לאלפים"

איך נלביש זאת באותיות של קבלה? מה המשותף ב"תשועה" ו"ישועה"? גילוי **שע** נהורין^{כא}. למה יש ב־**שע** נהורין שתי בחינות, **ישועה-תשועה**, שביחד הן **שעשוע, שע-שע, שע** כפול? **שע** היינו אור הפנים, אבל יש את ה־**שע** של פן ימין באור הפנים ואת ה־**שע** של פן שמאל – צד ימין מאיר

תמיד וצד שמאל שמח תמיד, סוד "תרין תפוחין דנהירין תדירא דחדאן תדירא"^{כב} (כמו ששרים בראש השנה, כשאוכלים את התפוח בדבש). ה"תרין תפוחין" הם המקור המקיף של אבא ואמא^{כג}. פן שמאל דווקא הוא התשועה ופן הימין הוא הישועה – שמאל הוא מלמטה למעלה וימין מלמעלה למטה, אתערותא דלתתא ואתערותא דלעילא.

איך נסביר כאן את כל הסדר הפנימי תשועות-נסים-נפלאות? בהדלקות נרות חנוכה מכוונים ל־יג מדות הרחמים – כל יום במדה

מה מתגלה

בעצם? שהכל אתה ה' – הכל אתה עשית. גם מסירות הנפש שלי לא היתה אני בכלל

כד ראה פע"ח שער "ר"ח חנוכה ופורים" פ"ד. ובכ"מ. כה שעה"כ דרושי חנוכה דרוש א.

כו בעש"ט עה"ת לך אות כו; ע"פ שבת קנו, א. כז בראשית ו, ט.

כח לקו"ת (האריז"ל) עקב; עמק המלך שער יא (דיקנא קדישא) פ"ח; נהר שלום מ, ב; מבחר שיעורי התבוננות חכ"א עמ' 100 ואילך.

כט ראה שער הכוונות דרושי 'זיעבר'.

ל ראה תקו"ז תקון כב (סז, ב); ראה לקוטי הש"ס לאריז"ל ריש מסכת אבות.

כא זהר ח"ג קכח, ב; קלג, ב; ע"ח שי"ג פ"ד.

כב זהר ח"ג קלג, ב.

כג ע"ח שט"ו (הזווגים) פ"ב.

דווקא אור הפנים הוא שרש הבנים. שיהיו בנים, כמו אצל האבות והאמהות, שהיו עקרים ועקרות, זו ישועה. מתי משתמשים במלה הזו? מי זקוק לישועה? חשוכי בנים. הרבי הקודם התבטא ש'על ילדים צריכה להיות מסירות נפש' – זו תשועה. אבל בסופו של דבר "ישועת הוי' כהרף עין" – לידת הילדים היא ישועה.

"נצר חסד" היינו שרש של חיים, כתוב בפירוש, מה ש"אין מזל לישראל" הוא החיים שלנו, "כי הם חיינו ואורך ימינו"^{לג}.

"לאלפים" היינו שיהיו לך אלפים, מה שהרבי אומר שכל יהודי צריך להיות עשיר גם בגשמיות – צריך הרבה מזוני, "מזוני רויחי", עד שה"רויחי" של המזוני ישפיע שיהיה "כולהו רויחי". עיקר ה"רויחי" הולך על המזוני, ו"רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר"^{לד}.

אם כן, התשועות־הישועות, הנסים והנפלאות של חנוכה הם המשכת בני חיי ומזוני רויחי לכל ישראל!

העליון, שבא אחרי הישועה והתשועה ("ואמת", אור הפנים, **שע** נהורין). המדה הבאה, "לאלפים" (משרש **פלא**) היא כבר באופן הכי מפורש מקור הנפלאות (משרש **פלא**). אמרנו שלפי פשט פלא הולך עם נס, וגם בפשט "לאלפים" הולך עם "נצר חסד" הולך "לאלפים" (וכידוע שעל פי פשט "נצר חסד לאלפים" היא מדה אחת, רק שעל פי קבלה "נצר חסד" נחשבת למדה בפני עצמה וכך "לאלפים", ודוק). אם כן, התשועות הן "ואמת" והנסים והנפלאות הן "נצר חסד לאלפים".

המשכת בני, חיי ומזוני

כידוע, יש שלשה דברים ש"לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא" – בני חיי ומזוני^{לא}. כתוב שהשרש שלהם הוא בשלש המדות האלה:

שרש הבני הוא "ואמת" – "זרע אמת"^{לב}.

לג ברכת "אהבת עולם" של ערבית.
לד אסתר ד, יד.

לא מו"ק כח, א; זהר ח"א קפא, א; ח"ב ו, א; תקו"ז תקון י (כה, ב).
לב ירמיה ב, כא.

הלומד על מִנַּת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ישועה באה מן השמים ותשועה נמשכת מכח האדם הפועל במסירות נפש לשם שמים.
- החשמונאים פעלו במסירות נפש, מעצם הנשמה, בלי לבחון האם מסירות מחויבת (או מותרת).
- בפעולה בעולם הזה, מאז חטא עץ הדעת, אין מנוס מהרגשת היש.
- אחרי כל המסירות מלמטה מגיעה נקודת אין ויאוש – שרק לאחריה מרחם ה'.
- התשועה של נצחון המלחמה (מצדנו) הביאה לנס מציאת פך השמן ולפלא הדלקת הנרות שמונה ימים.
- ככל שעובר החג התודעה עוברת מזכרון הנצחון לחוית נס פך השמן.
- בסופו של דבר מוסרים את הכל לה' – רק ממך הישועה!
- מקור התשועות והישועות בתיקון "ואמת" – "תרין תפוחין" (הישועה מלמעלה־מימין והתשועה מלמטה־משמאל). מקור הנס בתיקון "נצר חסד". מקור הפלא בתיקון "לאלפים".
- שלשת המזלות הללו הם המקור לישועה בבנים, לנס של רפואה ולפרנסה ברווח.

מסע הנשמה - ירידה צורך עליה

עם כולהו יומין¹, המלווה את כל מדות הז"א (שנקרא עולם, כנודע² בסוד "אלהים חיים [סוד הבינה] ומלך עולם [סוד הז"א]"³).

עם זאת, מדובר כבר בירידה מעמידת הנשמה הראשונה לפני ה', לפני שהחלה לרדת ולהתלבש בגוף (גוף העובר עצמו, וגוף אמו, שהרי "עובר ירך אמו"⁴) – כשעמדה לפניו יתברך ממש לא היתה לנשמה שום שייכות עם העולם כלל (וכל האור היה "אור המאיר לעצמו", אור המוחין), אך כשהחלה לרדת ה'רשימו' מאור האצילות (קדושת הנשמה הראשונה, בעמידתה למעלה מופשטת לגמרי מכל זיקה לגשם) נותר כאור המאפשר לצפות מסוף העולם ועד סופו ("אור המאיר לזולתו", אור המדות). בעמידה פנים בפנים עם ה' לא שייכת מציאות של שכחה ("אין שכחה לפני כסא כבודך"), אך מכיון שהחלה הירידה מתאפשר גם השלב הבא:

גבורה: "ואחר כך בא מלאך וסטרו על פיו ואז שוכח מה שהיה יודע עד עתה" – סטירה של צמצום ושכחה.

תפארת: "ואז בבא עת צאתו לאויר העולם

את פסוקי הלידה של תמר דורש רבי לוי יצחק מברדיטשוב⁵ כמתארים בכלל את ירידת הנשמה לגוף – ירידה צורך עליה⁶. מהעיון בדבריו, עולים שבעה שלבים בתהליך שעוברת הנשמה לאחר יציאתה ממעמדה הראשון, עליו נאמר "חי הוי' אשר עמדתי לפניו"⁷. המבנה הזה הוא בסוד "אז" – א למעלה מז" – כאשר עמידת הנשמה למעלה היא בסוד הבינה (עולם הבא, "עלמא דקשוט") ושבעת השלבים הבאים מכוונים כנגד שבע המדות מחדש עד מלכות:

חסד: "בשעה שהתינוק דר במעי אמו נר דלוק על ראשו ובו צופה מסוף העולם ועד סופו, דהיינו שהוא עדיין עומד בקדושתו כאשר היה מקודם צאתו ממקומו". **ברחם** (בגימטריא **אברהם**, איש החסד) מתגלה אור היום הראשון למעשה בראשית, יום החסד, בו ניתן לצפות מסוף העולם ועד סופו⁸, והוא "יומא דאזיל

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעדי. ט"ו כסלו תשפ"ב.
א קדושת לוי וישב ד"ה "ויהי בעת לדתה". ובליקוטים נדפס קטע נוסף בשינוי לשון קלים. וראה עוד קדושת לוי בראשית ד"ה "או יאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם".

ב לקו"ת בהר מא, א ע"פ מכות ז, ב. ובכ"מ. ראה אמונה ומודעות מאמר "עיקרי האמונה של פנימיות התורה" עמ' רד; שיעורי כ"כ"א חשון תש"פ (והבאים אחריהם).

ג ע"פ מלכים"א יז, א. וראה שער האמונה פס"ג. ובכ"מ.
ד כפי הנוסח (סדר עבודה ליוה"כ): "אחת למעלה ושבע למטה". ראה סדרת שיעורים בענין בשנת תשמ"ב: י"ז וכ"ג אייר, ו"ט"ו סיון.

ה ראה חגיגה יב, א; בראשית רבה יא, ב.

1 ראה זהר ח"ג קג, א"ב; קצא, ב; ע"ח שכ"ה (דרושי הצלם) דרוש ב; פע"ח שער חה"ס פ"א.
2 זהר ח"ב סח, ב. פירוש הרמ"ק לספר יצירה פ"א מ"א; פע"ח תפלות ר"ה פ"ה; פיה"מ ד"ה "ברוך משלם שכר טוב".
3 ירמיה י, י.
4 יבמות עח, א.
5 ברכות לב, ב; נוסח ברכת "זכרונות" במוסף לר"ה.

הם רק לפי שעה כלה ונפסד [מה שיסודו במחיצה ובצמצום סופו כליון, והוא אף מגביר את הכליון]: מרבה בשר מרבה רמה אלא הטוב האמיתית הוא רק עבודתו יתברך וזה עומדת לו לעולם ועד [בסוד אותיות הרשימו, שלא נגע בהן הצמצום^{טו}], ואם כן איך אעזוב את הטוב ואבחר ברע". זו התבוננות במציאות המורכבת שנוצרה מהמחיצה והרשימו (הנצח וההוד), כאשר הבחירה עצמה שייכת ליסוד, ה"צדיק יסוד עולם"^{טז} שצריך לסוד מהמשיכות החיצוניות ולדבוק בטוב האמתי – "מקבל אני עלי מעתה שאדבק בעבודתו יתברך". בחירת היסוד היא הכח התקיף של "בן פרצי"^{טז}, הפורץ את המחיצה ומחזיר את האדם לחווית רגע צאתו לאויר העולם: "ונמצא אז יכול להיות שיבוא אל מדרגתו הראשונה, דהיינו מחמת הזדככות חומר לא נשאר רק כמו אשר היה מאז בצאתו מרחם והמחיצה נפסקה, דהיינו שהוא פורץ את המחיצה... ואז פורץ המחיצה הנ"ל וזהו ויקרא את שמו פרץ".

מלכות: "ואז בא אליו זריחה גדולה מאוד פני מלך חיים כזריחת השמש, כך בא עליו זריחה גדולה" – גילוי אור עצמי, שלמעלה מאור הנשמה קודם רדתה לגוף. זריחת "אור פני מלך" היא מצד המלכות ("עלמא דאתגליא"^{טז}) – המלכות באה מפרץ אך זריחתה נשלמת על ידי זרח (שניהם בני יהודה מתמו, וד"ל). יחוד היסוד והמלכות כאן הוא יחוד פרץ (עבודת ישראל) וזרח (גילוי הקב"ה)^{טז} – תכלית הכל.

טו אזה"ת בראשית ח"ו עמ' תתרטח, ב; המשך "מצה זו" תר"ם פ"ו; המשך "יונתני" תר"ם פ"ט; סה"מ תרמ"ג עמ' עט ואילך. ועוד.

טז משלי י, כה.

יז אודות סוד "בן פרצי" דובר בהתוועדות כ"ח חשון השתא (ח"ב) – נדפס לעיל בגליון.

יח וראה תניא אגה"ק כ במעלת עלמא דאתגליא על עלמא דאתכסיא – כשם שכאן הגילוי בסוף הוא עצמי יותר מאור הנשמה בעמדה לפני ה', ורק כך זו "ירידה צורך עליה" המצדיקה את הירידה מלכתחילה, ודוק.

יט **פרץ ישראל זרח הקדוש ברוך הוא** = 1781 = 13 פעמים 137 **ישחק** במספר קדמי, 7,959, פעמים 137 היינו **אברהם**

אז נתעורר עליו אתערותא דלעילא בפתיחתו, ואז יכולת בידו לדבק מחשבתו רק בעבודת ה' יתברך בלי שום מניעה כלל". לפני הלידה הכל היה על דרך עולם הבא שאין בו עבודה אלא רק נהנין מזיו השכינה, כאשר גם שני שלבי הירידה הראשונים הם עדיין ברחם האם, כלולים בלועים בהשראת הבינה, העולם שלפני ירידת הנשמה לגוף. עם היציאה לאויר העולם מתחדש גדר עבודת ה' – אך נותן ה' ברחמיו לאדם גילוי אלקות באתערותא דלעילא, כאשר מראים לנשמה את "יקר תפארת גדולתו של ה'" והאדם יכול להדבק בעבודת ה' בלי שום מניעות (ועל מתנת הגילוי בעת הלידה נאמר "ויהי בלדתה – ויתן").

נצח יהוד: "אבל רצונו יתברך בכדי שיוכל אדם לבוא לידי מסירת נפשו וגופו לעבודתו יתברך, על זה מסיר השם יתברך האתערותא ונשאר כמו מחיצה המבדלת ואז נותן בידו הבחירה לבחור בטוב ולמאוס ברע". כשמוצבת המחיצה המבדלת, הצמצום שמסתיר את האור הראשון, נותר בחשך רשימו מהאור המאפשר את הבחירה (השלב הזה מכונה בפסוק "יד"^{טז}), הכוללת הן את המחיצה והן את ה"רשימה מועטת" שנותרה^{יז}, בסוד "מחצתי ואני ארפא [מיניה וביה]^{יז}". **המחיצה**, שתכליתה לגלות את תוקף הבחירה והמסירות, היא סוד **הנצח** (הכח להתגבר על המניעות) והרשימו הוא סוד ההוד (הכח להודות על האמת, לזכור את האור הראשון, גם אם כעת הכל חשוק והאמת נעדרת) – "נצח והוד תרין פלגי גופא"^{יז}.

יסוד: "והנה כשהאדם מחשב בעצמו באמת הלא העולם הזה הוא רק כולו רע וכל הנאות

יא יסוד בית יד, כח האחיזה, "ויודו אחזת בעקב עשו" (בראשית כה, כו).

יב בלשון המאמר המקורי כתוב "ונשאר כמו מחיצה דהוא נקרא יד, אבל רשימה מועטת נשארת" אך בתוספת שבליקוטים כתוב "ונשאר כמו מחיצה, רק רשימה דהוא נקרא יד".

יג דברים לב, לט. ראה פסחים סח, א וקהלת רבה א, ז. יד זהר ח"ג רלו, א (ברע"מ); ע"ח שכ"ז (ע"מ) פ"א.

בהן נקנית האשה^{כא} לשלשה שלבים בעבודת ה': בתחלה זוכה האדם לכיסופים והתלהבות באתערותא דלעילא (כסף), לאחר מכן ניטלת ממנו ההארה כדי שיגלה את בחירתו ומסירותו וידבק באותיות התורה והתפלה אף שאין לו בהן חיות (שטר) ולבסוף הוא זוכה ליחוד מחודש ונעלה יותר עם ה' (ביאה). הכיסופים והשטר נעים כאן בתהליך מורכב יותר – בתחלה האור הראשון שברחם, שהוא רושם עמידת הנשמה לפני ה' (כסף), אחר כך הסטירה (סטר נופל על לשון שטר), שוב אתערותא דלעילא (כסף) שבלידה ושוב הסתר שנותר בו רק רשימו (אותיות השטר) – ולבסוף באה הביאה, יחוד יסוד ומלכות.

כא ריש מסכת קידושין.

יסוד הדברים הוא תורת הבעש"ט המפורסמת^כ, המקבילה את שלש הדרכים

במספר קדמי, כנודע). ואם נכתוב פרץ ישראל זרח הוי' = 1152 = 4 פעמים (ממוצע כל מלה) רפח (הרבע הכפול של כד כו', כאשר הרבע של כד, = 576 = יסוד מלכות, שתי הבחינות של פרץ־זרח, ופעמיים, רבע כפול, היינו מצד ההתכללות זה בזה, ודוק).

פרץ זרח = 585 = 13 פעמים 45. ראשי התיבות הם פז. יש ד לשונות פז בתנ"ך: "כתם פז" (שיר השירים ה, יא), "אדני פז" (שם פסוק טו), "עטרת פז" (תהלים כא, ד) ו"כלי פז" (איוב כח, יז) = 1612 = 26 פעמים 62 (הוי' פע' יה' אהיה הוי' = יה' יהוה הוי').

פרץ הוא סוד "ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל משפחת האדמה ובזרעך" (בראשית כח, יד) וזרח הוא סוד "זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק" (תהלים קיב, ד). שני הפסוקים יחד = 4753 = משולש של 97 (49 פעמים 97), סוד מהיטבאל, יחוד מה' בן, "אדם ובהמה תושיע הוי'" (תהלים לו, ז), וד"ל!
כ כש"ט (קה"ת) אות י.

שני צדיקים

יעקב אבינו קורע את בגדיו ומתאבל על יוסף. אבל יצחק אבינו (שעוד היה בחיים) ידע שיוסף חי. יצחק לא 'משתתף במשחק', הוא צדיק המביט על המציאות מלמעלה, מתוך שעשוע, ויעקב הוא צדיק הנכנס בעובי הקורה. אלו שתי בחינות באלוקות, בחינה עליונה שאינה 'נתפסת' בעולם ("לית מאן דתפיס ביה") ובחינה אחרת היורדת לשחק ברצינות בתוך המציאות.

לחיות עם הזמן

תהלים

ביאורים

ביאורים בפרק ע"ח

האזינה עמי תורתי

[א"ב] מְשֹׁכֵל לְאֶסֶף הָאֲזִינָה עִמִּי תוֹרָתִי הֵטוּ
אָזְנְכֶם לְאִמְרֵי פִי אֶפְתָּחָה בְּמִשְׁלַל פִּי אֲבִיעָה חֵידוֹת
מִנִּי קְדָם.

אחרי "משכיל", הרומז למקור החכמה, חכמה סתימאה, יש ארבעה חלקים ובהם ארבעה מושגים – תורתי, אמרי פי, משל, חידות – ובפנימיות יש לכוונם בדרך הבאה (לפי המבואר בחסידות על ארבע מדרגות, דבור משל חידה רמוז, שהם כנגד אבי"ע^א):

"תורתי" כנגד חכמה דאצילות, "אורייתא מחכמה נפקת", אור התורה קודם שמתגלה בדבור. "עמי תורתי" רמז ל"י בשם הוי", חכמה; "אמרי פי" כנגד מלכות דאצילות (חכמה תתאה), "מלכות פה תורה שבעל פה", היינו התורה כפי שמתגלה בדבור אמירה;

"משל" כנגד עולם הבריאה (ובפרט מלכות דבריאה). עולם הבריאה הוא כמו משל לעולם האצילות, הנמשל העליון. משל נמשל ר"ת מן, הוא "לחם אבירים אכל איש" דלקמן, ראשית התגשמות המן ממקורו באצילות (כאשר "איש" הוא משה שזכה לבינה, בריאה);

"חידות" כנגד עולם היצירה (ובפרט מלכות יצירה). עולם היצירה הוא כמו חידה לאור האצילות. חידות לשון חדוה ושמחה (כמו "ויחד

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב.

א מאמרי אדה"ז הקצרים עמ' תמד, אורות בכלים. וראה ד' סוד' ל'יראיו עמ' קסב, רוחו של משיח עמ' קפד.

יתרו"), רגש השמחה בעולם היצירה^ב. **חידות** = **רוח רוח**, שייך ליצירה, בחינת רוח, עולם המדות. כל המדרגות, **תורתי לאמרי פי במשל חידות** = 2187 = 3 בחזקת 7, "אוריין תליתאי"! וביחד עם **משכיל** = 2587 = **אהבה** פעמים **צדקה**. פירוש יפה מובא בחומת אנך: "האזינה עמי תורתי" היינו תלמידי חכמים שקבלו את התורה מרצון, אך על המון העם "כפה הר כגיית" ("ומכאן מודעא רבה לאורייתא") ולכן יש להשמיע להם בחידות ומשלים שיש בהם נחת רוח.

ארבע וחמש הכות

[מט] יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה
מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים.

בהגדה של פסח מבואר שפסוק זה מתייחס לכל עשרת המכות^ג, אלא שלדעת רבי אליעזר נלמד מכאן שבכל מכה היו ארבע מכות, "עברה, זעם, צרה, משלחת מלאכי רעים", ולדעת רבי עקיבא בכל מכה היו חמש מכות כי יש למנות גם את "חרון אפו". "חרון אפו" הוא כלל (שבו מוזכר בפירוש היחס לה', אפו של ה'), ואחר

ב כידוע הרמז: צדיק יסוד עולם (באצילות) = יודע ספר (בבריאה) = חסיד שמח (ביצירה) = יהודי פשוט (בעשיה).
ג חידות = רוח רוח = חתך, "פותח את ידך". והנה דבור משל חידה רמז = ארבע פעמים רוח, "מארבע רוחות בואי הרוח" (סוד ה' ליראיו שם), וממילא חידות הוא חצי מארבע המדרגות.

ד וראה ראב"ע רד"ק שפירשו אחרת בדרך הפשט.

אדם במספר קדמי = **יוסף** (כאשר החלק הקדמי לבדו = **פלא**. וממילא **יוסף** = **אדם פלא**). וכן מובא בגמרא^א על המוצא "צורת אדם" שאסורה מדין עבודה זרה כיון שזו צורת יוסף, יוסף הוא אדם השלם, בצלם אלקים, עד שהמצרים עשו ממנו עבודה זרה (כמו שיעקב חשש שיעשוהו עבודה זרה)^א.

בתורה מכונה יוסף 'אדם' בפסוק "ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם"^ט, "נושאי ארונו של יוסף היו"^ט, והם אלו שאמרו "למה נגרע" ובזכותם התחדש פסח שני. ויש לומר שזה עצם גדר ה'אדם', לומר ש"לעולם אין אבוד"^י (אפילו בטומאת מת, לאחר המיתה שנקנסה על אדם הראשון "ואל עפר תשוב"). והנה "ויקח משה את עצמות יוסף עמו"^י, משה לקח את עצמותו של יוסף, היותו "אדם". **אדם משה יוסף**^י = **יעקב יעקב יעקב** – משה־יעקב־יוסף הם שלמות קו האמצעי, "משה מלגאו יעקב מלבר"^כ, משה הדעת ויעקב התפארת, ויוסף הוא הברית־היסוד, "גופא ובריתא חשבינן חד"^{כא}.

כך באים הפרטים, והמחלוקת היא האם הכלל נחשב בפני עצמו.

ארבעת הפרטים מכוונים כנגד ארבע אותיות שם הוי': "עברה וזעם" כנגד **י**, "וצרה" כנגד **ו** (הרגשת הצרה של התחתונים), "משלחת מלאכי רעים" כנגד **ה** אחרונה, המלכות הנחלקת לכוחות רבים. הכלל, "חרון אפו", הוא כנגד קוצו של יו"ד: לרבי אליעזר אינו נמנה לעצמו, בהיותו הנקודה התמציתית הכוללת את השאר, אך לרבי עקיבא יש למנות את קוצו של יו"ד, כיון שגם הוא עדיין אינו העצם ממש^ב.

אהל שכן באדם

[ס] וַיֵּשֶׁב מִשְׁכַּן שְׁלֹו אֶהָל שְׁכֵן בְּאֶדְם.

לפי הפשט, "אהל שכן באדם" היינו בתוך בני ישראל ("אתם קרויים אדם"), כמו הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^א ומכאן מקור לדרש "בתוכו לא נאמד אלא בתוכם, בתוך כל אחד מישראל", "באדם" ממש^ב.

חז"ל פירשו "אין אדם אלא יוסף"^ט, כמו שכתוב בהמשך "וימאס באהל יוסף". "אלה תלדות יעקב יוסף, שהיה זיו איקונין של יוסף דומה לו... וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף"^א, ו"שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון"^ב, וממילא יוסף דומה לאדם. והרמז:

ה לפי הגדה של פסח עם ביאורי הרב, "סודות מן הסדר".

ו יבמות סא, א.

ז שמות כה, ח.

ח וכן כתב האלשיך בפירושו כאן. אור החיים ויקרא כו, יא.

ט שמות רבה כ, יט.

י פרק עח הוא חצי יוסף, כאשר עח = לחם (ג פעמים הוי') ו'יוסף' = פעמיים לחם (ו פעמים הוי'). סוד "לחם משנה".

יא בראשית לז, ב ורש"י.

יב בבא מציעא פד, א.

יג עבודה זרה מג, א.

יד ראה טעם מצוה פרשת שמות.

טו במדבר ט, ו.

טז סוכה כה, א.

יז לוח היום יום י"ד אייר "פסח שני ענינו אין דבר אבוד".

יח שמות יג, יט.

יט ובסדרה: 45 (אדם), 156 (יוסף), 345 (משה), בסיס הסדרה הוא 78 (פרק עח, חצי יוסף), והאברים הבאים הם 612 (ברית), 957 (ברית משה), 1380 (משה פנים ואחור), 1881 (1380 ועוד משה יוסף).

במספר קטן, יוסף = 21, וכן אדם משה = 21, סוד "אהיה אשר אהיה", השם שנתגלה למשה ביציאת מצרים מכח יוסף. ביחד, אדם יוסף משה במ"ק = שם מב, דוד דוד.

כ ע"פ תקוני זרר יג (כט, א).

כא זרר ח"ג רכג, ב.

דבר השמיטה

טעמי מצוות שמיטה

שמיטה בדיבור

חז"ל דורשים "דבר" מלשון דבור, ועוד למדו מכאן שהפסוק "גברי כח עשי דברו"^א מדבר בשומרי שביעית (שרואה שדהו בורה ושותק) "נאמר כאן 'עושי דברו' ונאמר להלן 'זוה דבר השמיטה', מה 'דבר' שנאמר להלן בשומרי שביעית הכתוב מדבר אף 'דבר' האמור כאן בשומרי שביעית הכתוב מדבר"^ב, ומכאן שגם שמיטת קרקע קשורה לדיבור.

תיקון הדיבור

בפנימיות, שנת השמיטה בכלל שייכת לתיקון המלכות. יום השבת והשנה השביעית מכוונים כנגד המלכות, המדה השביעית (מהחדש). שמיטה היא "שבת הארץ": הארץ בכלל, וארץ ישראל בפרט, שייכות למלכות, וכן שמיטת כספים שייכת ל"שבת הארץ" (כמו שדרשו מ"זוה דבר השמיטה שמוט", "בשתי שמטות הכתוב מדבר, אחת שמטת קרקע ואחת שמיטת כספים", וכן הלימוד ל"גברי כח עשי דברו" כנ"ל).

הדיבור שייך באופן מובהק למלכות, "מלכות פה"^א, "באשר דבר מלך שלטון"^ב והמלך נקרא

"זוה דבר השמיטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברגעהו לא יגש את רגעהו ואת אחיו פי קרא שמיטה לה"^א. ובמשנה "המחזיר חוב בשביעית יאמר לו 'משמט אני'. אמר לו אף על פי כן יקבל ממנו שנאמר 'זוה דבר השמיטה'^ב. כיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם 'רוצח אני' אמרו לו אף על פי כן יקבל מהם שנאמר 'זוה דבר הרוצח'^ג – המשנה משווה דין שמיטת כספים לדין רוצח בשגגה, "זוה דבר השמיטה" "זוה דבר הרצח"^ד, שתי הפעמים היחידות שכתוב בתורה "זה דבר!" עיקר שמיטת כספים מתקיים בדיבור בלבד, אמירת המלוה "משמט אני". לדעת הרמב"ם שמיטת כספים היא רק בסוף השנה השביעית^ה, אבל לדעת הרא"ש^ו משכנסה שביעית אין לגבות את החוב אך אם הלוח החזיר מעצמו המלוה יכול לקבל ואילו אחר השביעית המלוה צריך לומר "משמט אני", ונמצא שמה שהתחדש בסוף השנה הוא חיוב הדיבור.

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב.

א דברים טו, ב.

ב רש"י בגמרא גיטין לו, ב מפרש שהלימוד מ"זוה דבר השמיטה" הוא לעצם הדין שהמלוה צריך לומר משמט אני, והר"ש מפרש שהלימוד הוא לכך שמספיק לומר פעם אחת ("זוה" משמע דבור אחד).

ג שביעית פ"י ה"ח.

ד דברים יט, ד.

ה הלכות שמיטה ויובל פ"ט ה"ד.

ו גיטין פ"ד סימן כ. הובא בשו"ע אדמו"ר הזקן חו"מ הלכות הלואה סעיף לו.

ז ראה מלבי"ם ותורה תמימה עה"פ.

ח תהלים קג, כ.

ט ויקרא רבה א, א.

י גיטין לו, א. עיי"ש ברש"י ותוס'.

יא פתח אליהו.

יב קהלת ח, ד.

ובגאולה הדיבור יוצא לחרות. רחל-המלכות היא השכינה הנקראת "כלת משה"^{כב} ובשמיטה נעשה תיקון המלכות על ידי משה (שהשתוקק להכנס לארץ ישראל ולהתחבר בפועל עם המלכות).

בדין רוצח בשגגה יש תיקון התפארת (יעקב) על ידי משה. הרוצח פוגע בתפארת, "תפארת גופא"^{כג}, דמות האדם ("כתפארת אדם"^{כד}), ותיקונו על ידי משה. ואכן, מפורש שתיקון הרוצח בשגגה נעשה ע"י משה: כך דרשו מהפסוק "ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה"^{כה} שהיו ישראל מגלים למחנה לויה, מקומו של משה^{כו}, וכן "אז יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן מזרחה שמש, אמר לו הקב"ה למשה הזרח שמש לרוצחים"^{כז}, ומבואר בדברי האר"י שמשעה עצמו התחייב גלות ("אשר ינוס שמה" אותיות **משה**)^{כח}.

לפי זה, ההשוואה בין שמיטה לרוצח פירושה שאין הפרש בין יחודו של משה עם התפארת (יעקב) ליחודו עם המלכות (רחל), וזהו "משה משה" לא פסיק טעמא בגוויהו"^{כט}.

ועוד רמזים יפים: **דבר השמיטה דבר הרצח = משיח משיח משיח. זה דבר השמיטה וזה דבר הרצח = ל פעמים יחידה-הבל.**

כב שער מאמרי רשב"י פרשת בראשית.
כג פתח אליהו.
כד ישעיה מד, יג.
כה שמות כא, יג.
כו מכות יב, ב.
כז מכות י, א.
כח לקוטי תורה פרשת שופטים.
כט זהר ח"ג קלח, א.

"דָּבָר"^א. זהו הקשר הפנימי בין דיבור לשמיטה, "וזה דבר השמיטה". שמיטה היא שנה של תיקון הדיבור! גם בשבת יש שבייתה מיוחדת הנוגעת לדיבור "ממצוא חפצך ודבר דבר"^ב, שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול"^ט.

ולגבי רוצח: "וזה דבר הרצח" שייך לתיקון המלכות, שכן עיקר תפקיד המלך הוא למנוע שפיכות דמים, לבער את הרוצחים^ט ולהלחם מלחמות ישראל^י. פגם הדיבור בלשון הרע הוא שפיכות דמים, "לשון הרע קטיל תלתא"^י, ותיקון הדיבור מביא חיים, "מות וחיים ביד לשון"^{יט} – "מי האיש החפץ חיים... נצד לשונך מרע"^כ.

חשה יעקב ורחל

רמז מובהק: **זה דבר השמיטה = משה רחל. וזה דבר הרצח = משה יעקב.**
וביאור הדבר: רחל היא "עלמא דאתגליא", עולם הדיבור, והיא עיקר המלכות, כאשר בגלות הדיבור נעלם-נאלם "כרחל לפני גזייה נאלמה"^{כא}

יג "דבר אחד לדור", סנהדרין ח, א.
יד ישעיה נח, יג.
טו שבת קיג, א.

טז ראה למשל רמב"ם הלכות רוצח פ"ב ה"ד "וכל אלו הרצחנים וכיוצא בהן שאינן מחוייבים מיתת בית דין אם רצה מלך ישראל להרגם בדין המלכות ותקנת העולם הרשות בידו".

יז "אין ממליכין מלך תחילה אלא לעשות משפט ומלחמות", הלכות מלכים פ"ד ה"י.

יח ערכין טו, ב.

יט משלי יח, כא.

כ תהלים לד, יג'י.

כא ישעיה נג, ז. זהר ח"ב כט, ב.

ניגון

502 | ג' תמוז תשפ"א

בינוני 140

יראה ומסחר

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען". כנען רומז למסחר, בעולם הזה אנחנו סוחרים, משקיעים כדי להרוויח, הן בגשמיות והן ברוחניות, בכל עבודת הבירורים המלקטת ניצוצות קדושה מפוזרים. אך כדי לפעול היטב כסוחר, צריך להקדים "מגורי אביו" - יראת שמים (מגור) במדת יצחק. מי שלא אחוז בפחד הקדוש, מוטב שלא יצא לרחוב. ואם רואה אדם שלא הצליח במסחרו, יתחזק

ביראת שמים!

לחיות עם הזמן

הסיפור החסידי

רבי זושא מאניפולי | לא התכוונתי...

תוהו ותיקון, אמנם, ידועים בקבלה ובחסידות כשני עולמות שונים בתכלית: התוהו עוצמתי, סוער ובלתי יציב, והתיקון צנוע, מיושב והרמוני. אך הרבי מליובאוויטש, שהרבה לחזור על הפתגם "המעשה הוא העיקר", התווה את הנוסחה להבאת המשיח כ"אורות דתוהו בכלים דתיקון". החשמונאי (בגימטריא **צדיק גיבור**), המתריס 'בלי מחשבה' נגד המעצמה הגדולה בעולם, משתמש ב"אורות מרובים דתוהו" כאילו הוא גיבור יווני ללא מעצורים. אך המטרה שלו שונה בתכלית – מסירות נפש על תיקון. תיקון עולם במלכות ש"די. גם הנס שהופיע לאחר מכן בבית המקדש, כאשר נרות פשוטים דלקו באור על טבעי, מרמז לשניות הפלאית של התוהו והתיקון. המספר שבע מסמל, כידוע, את הטבעי והמסודר, ובחנוכה נפרץ הסדר על ידי שמונת ימי השמן הניסי. החשמונאי אומר **משיח נאו!** כיצד מתבטאת כאן גדולת המעשה? התוהו שייך תמיד דווקא למה שנראה כגס ואטום, מציאות שעומדת על שלה בלא להותיר מקום לתקשורת (וכידוע, אחת הסיבות לשבירת עולם התוהו הייתה חוסר ב'התכללות' בין הספירות השונות: החסד לא הכיל בתוכו את הגבורה, והגבורה לא הותירה מקום לחסד). זהו מצב מסוכן, אך קיימים בו עוצמה ומוחלטות שאינם נמצאים במצב של פשרה והתנהלות מסודרת. משום כך דווקא לבוש המעשה, בשונה מן הלבושים הנעלים של המחשבה והדיבור, מצליח

פעם, לפני חנוכה, שאל את רבי זושא אחד מחבריו מצדיקי הדור אם הספיק ללמוד בכתבי האריז"ל את כל הכוונות של נר חנוכה. ענה לו רבי זושא: אין דרכו של זושא בכך. זושא מדליק את הנרות, וברגע שזושא מקיים את המצווה כל הסודות מתגלים. זושא לא צריך ללמוד את הכוונות מראש, ואדרבא, אם היה לומד לפני כן, היה ממעט ומצמצם את גילוי האור. מי גדול ממי? התלמוד או המעשה? כבר התנאים נחלקו על כך, ולבסוף הכריעו: תלמוד גדול, שמביא לידי מעשה. אך בחסידות נכתב, כי בימות המשיח יפסק דווקא כי המעשה גדול. גדולת המעשה תהיה בכך, שבדומה לנר החנוכה של רבי זושא יתגלו דרכו כל הסודות והתורות. או אז יתגלה כי המעשה איננו רק תכליתו של התלמוד, אלא אף מביא אליו ותורם לו את האור המיוחד שלו: "מעשה גדול, שמביא לידי תלמוד".

מדברי רבי זושא נראה, שדרכו הייחודית התבטאה בכל מצווה שקיים. עם זאת, בהשגחה פרטית התרחש הסיפור דווקא בחנוכה, ולא לחינם. כמו הפעולה ה'אימפולסיבית' והפאתומית של המכבים, שפרצו לפתע במרד נועז, גם נר החנוכה עניינו ספונטניות ופתיחות להשראה האלוקית של הרגע. בלשון החסידות, זהו חג של תיקון התוהו.

כיוון ומטרה. אדם הנותן, למשל, דרוך שכזה לדגשותיו, מגלה עד מהרה כי נעשה משועבד לכל דחף רגעי המתעורר בו. גם כאן מדריך אותנו נר החנוכה, כיצד יש להצית אש בנשמה. את הנר מדליקים "עד שתכלה רגל מן השוק": על תוהו קדוש להיות מלא בהכנעה מתוקנת בפני הקב"ה, המכלה מהשתוקקות התוהו את רגל הגאווה ורותמת אותו לשינוי אמתי ועמוק באדם ובעולם.

המתחיל, הראשון לעבודת התוהו המתוקן, היה אברהם אבינו, האדם הגדול בענקים. האדם שעמד לבדו מול עולם שלם, ידע לומר מול אלוקיו "ואנכי עפר ואפר", ולאחר מכן לסובב שוב את ההגה ולהתווכח עמו בתקיפות על גורל אנשי סדום. והנה, בספר קרניים (ספר קבלה עתיק שגילה רבי שמשון מאוסטרופולי), מובא קשר מובהק בין אברהם אבינו לחג החנוכה: יום הולדתו ופטירתו של אברהם, היה ראש חודש טבת, נר שישי של חנוכה. בספר קרניים אף נכתב, כי להולדת אברהם אבינו קדמו חמישה ימים של הכנה, כשם שלבריאת אדם הראשון קדמו חמישה ימים של בריאת העולם. אם כך, היום הראשון מימי הבריאה בעולמו של אברהם אבינו, הוא כ"ה בכסלו, נר ראשון של חנוכה! כמו אברהם אבינו, לכל יהודי נברא עולם משלו – לתקן ולהפיץ בו את אור האלוקות. את האור הזה יש להאיר בלא פחד ובהתמסרות גמורה, כנוסחתו המשיחית של הרבי מליובאוויטש, ודרך העבודה של הצדיק רבי זושא.

לבטא יותר מכל את עוצמת רצונו של ה' בעולם. המחשבה משוטטת לכאן ולכאן, והדיבור נתון לפרשנות והקשרים השונים זה מזה בתכלית. אולם המעשה הוא עובדה מוצקה ומוגמרת, "כך ולא אחרת". במכתב ידוע ששלח המגיד ממעזריטש לבנו, משבח המגיד את תלמידיו איש כפי מעלתו. את רבי זושא הוא משבח ש"עלה למעלה מזה הדרך" בה צועד רבי שניאור זלמן מליאדי בחכמתו. דרכו של רבי זושא היא הכתר העליון, התענוג והרצון המתגלים דווקא במעשה הפשוט. כדי לגלות אור גבוה כזה, נדרשת פעולה הנובעת ישירות מן הכתר, בלא לעבור דרך מסנני השכל והמחשבה. כך מתאפשרת פעולה שכולה תוהו קדוש, כדמותו של רבי זושא עצמו.

מסופר כי פעם חפץ רבי זושא לבטל גזירה קשה מעל ישראל, והזמין אליו את שבעת הרועים כדי שיעזרו לו. התייצבו הצדיקים מן העולם העליון, ורבי זושא, כדרך אב בית דין, פותח בדרישה לבטל את הגזרה. ענו לו הצדיקים: ירדנו אליך לעולם התחתון, לא בזכות ייחודים וכוונות שעשית. דווקא בזכות העבודות הפשוטות, שאתה עובד בהן את ה' במסירות נפש ועבודה קשה, מתפאר בך הקב"ה ואומר: ראו בריה שבראתי. לבטל את הגזירה תוכל גם אתה לבדך, אנחנו ירדנו לראות בריה שה' מתפאר בה.

רבי זושא הוא אישיות של תוהו. עבודתו פשוטה, חסרת סיבוכים וכוונות ומלאת להט. אך כמובן, בלא ה"כלים דתיקון" הנחוצים לכך, תתפזר אנרגיית התוהו בחלל העולם ללא

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

פרנסה מול שליחות בעבודת האשה

העבודה הנוכחית שלי לוקחת ממני הרבה משאבים והמשכורת לא תואמת את ההשקעה. אני רוצה לעזוב אותה ולחפש כיוון אחר, מכניס יותר ותואם את כשרונותי ורצונותי. אבקש את עצת הרב.

מענה:

מטבע הדברים, בלי להכיר מקרוב את הפרטים, איני יכול לתת עצה קונקרטית. רק מומלץ להדגיש את הכיוון המעשי – תחום שאפשר למצוא בו זירת פעילות באופן פשוט.

משכורת טובה, סביבת עבודה נוחה ועוד) אך יש לי קושי של יחסי אנוש בעבודה שגורם לכך שאני מרגיש לא טוב במקום ולכן איני משקיע ומתקדם מספיק (כל זה לצד ספקות על השקעה בעבודה על חשבון עזרה בבית וכו'). כמו כן, איני בטוח עד כמה העבודה הזו – ותחום העיסוק שלי בכלל – תואמת מגמה של שליחות. אודה לעצת וברכת הרב.

מענה:

עד שלא תמצא משהו אחד שמתאים לך בדיוק – נכון להשאר בעבודה הנוכחית שלך. אני מברך אותך שתהיה לך הרבה חיות במה שאתה עושה.

חשוב לציין שכאשר מדובר בעבודה של האשה – יש פחות דגש על הפרנסה, שהיא ככלל המחויבות של הבעל (אין כלל שאין בו יוצא מן הכלל, אך זהו מצב נדיר), ויותר על השליחות. כלומר, עליך לחפש משהו חיובי התואם את כשרונותיך ואת השליחות שלך (כששאלת הפרנסה היא משנית). בהצלחה!

מתי נכון להחליף עבודה?

יש לי ברוך ה' עבודה טובה מצד התנאים החיצוניים (תחום העיסוק תואם את כשרונותי והתענינותי,

אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

כא בתפס!

עם זה כבר יש להם בעיה. בה' הם כבר פחות מענינים. זה נקרא להחשיך, פשוט לכבות את האור של התורה...

תראו בלעזים

הספור שלנו עם יון מתחיל עוד לפני חנכה. בעצם, יון הראשון היה בנו של יפת. זוכרים את הברכה שקבל יפת? לאחר שנח השתכר והתגלגל בבזיון באהל, ולאחר ששם ויפת כסו אותו, ברוך נח את יפת: "יפת אלקים ליפת וישכן באהלי שם". יהיה לה יפי, מראה חיצוני טוב, אבל פדאי שאותו יפי יגיע למקומו הראוי – לאהליו של שם אחיה.

שנים רבות מאחר יותר, מגיע אחד מצאצאיו של אותו יון – תלמי המלך. אותו תלמי מחליט שראוי כי תורת היהודים תתפרסם בעולם ותהיה נחלת הרבים, גם לאמות העולם. הוא מבקש לתרגם את התורה לשפה הבינלאומית של אותם הימים – ליונית.

שלום ילדים וחנכה שמח!
חנכה הוא חג של אור. אבל לא סתם אור, אלא של אור מנצח. כמות הנרות העולה ומתוספת בכל לילה, "מוסיף והולך", מעידה על כך שאור החנכה אינו עומד במקום. מפירים ילדים בישנים שתמיד יושבים בפנות החדר ומכנסים בעצמם? אז גרות חנכה אינם כאלו. הם יוצאים החוצה ומאירים דוקא את החשך הגדול ביותר.

מהו החשך הזה? על הפסוקים הראשונים בתורה אומר המדרש: "וחשך על פני תהום" – זו יון. פה היננים נסו בכל הכח להחשיך את העולם. הם רצו "להשפיתם תורתך". יודעים איך? הפוך אותיות קטן למלה "להשפיתם" וקלטנו את העקרון שלקדם: להחשיכם תורתך! הבנתם? אין להם בעיה שגלמד תורה. להפך, תמשיכו, יש לכם חכמה עמקה ותבנות ממש מרשימה. אבל מה הקשר לקדשה? מה הקשר למי שנותן לנו את התורה?

צום עֲשָׂרָה בְּטַבַּת (שְׁחַל יוֹמִים לְאַחַר תְּאָרִיךְ הַתְּרָגוּם).

נ' אַתְּהָ, תַּלְמִידֵי?

מדוע? מה כל כך נורא בתרגום התורה? משום שמטרת הינונים הייתה להחשיף את התורה, להפוך אותה לחכמה רגילה, כמו כל חכמה אחרת של בני אדם. ללמד תורה? בטח! למה לא? אבל בתנאי שהיא אינה "תורתך", התורה **שְׁלֵךְ**, דרכה מתגלה אלינו ה' יתברך.

היצר הרע הוא שחקן אלוף, שדואג לשנות את התחפשות שלו בכל פעם לפי הצורך. זו הסבה לכך שיש לו כמה וכמה שמות. לפעמים הוא נקרא 'שטן', לפעמים 'בעל דבר'. שלמה המלך מעניק לו את התואר 'מלך זקן וכסיל' ואלו בספר התנאי הוא מכנה 'נפש בהמית'. כל דור לפי ענינו.

הינונים מאוד אהבו חשבון, ולכן מתאים בחג החנכה לתקן את המקצוע הזה ולהעלות אותו לקדשה, אז בואו ונעשה יחד תרגיל גימטריא קטן: כמה עולה **יצר הרע**? **575**, בדיוק כמנין **תלמי המלך**!

כא פִּדְוִיָּס פִּתְמָא

מה זה אומר לי? שאותו תלמי המלך נמצא אצל כל אחד מאתנו בתוך הלב ומנסה להחשיף לו את התורה. **תלמי** מזכיר לי את **התלם**, החרוץ

היות ותלמי אינו שולט בלשון הקדש הוא אוסף שבעים ושנים וקנים מחכמי ישראל ומטיל עליהם את מלאכת התרגום. אלא מה? הוא חושש שהתרגום לא יהיה אמין. בטח היהודים ירצו להסתיר מפני דברים שכתובים בה. לשם כך נוקט תלמי בשיטות הנהוגות בבתי מעצר לאסירים מספנים. שם, בבתי המעצר, באשר חוששים שהאסירים יתאמו ביניהם את הגרסאות ונמצאו יחד ספור שקרי, סוגרים כל אחד מהם בחדר נפרד. וכך גם תלמי המלך: הוא מזמן את הזקנים בנפרד, מבלי שיידעו מראש לשם איזו מטרה נקראו, ומכניס כל אחד מהם לחדר נפרד. בכך הוא מודא שהזקנים לא יתאמו ביניהם את דרך התרגום, והתוצאה אכן תהיה תואמת בדיוק את המקור.

לשבעים ושנים הזקנים הייתה סיעתא דשמיא מפלאה. כלם, אבל ללא יוצא מן הכלל, תרגמו את התורה בדיוק באותה לשון, וגם השנויים שבחרו להכניס בתרגום – היו בתאום מפלא. ממש מלה במלה. ועם כל המופת הגדול הזה, חז"ל קובעים כי מעשה תרגום התורה היה קשה לישראל "כיום שנעשה בו העגל". עגל הזהב היה נסיון רע להחליף את הקשר עם ה' בדמות חסרת חיים שיצרו הם במו ידם, וכך גם נראית תורה מתרגמת – חסרת חיים. חז"ל אף קבעו לצינו את המעשה ביום

בית אביו ומרד בְּשֵׁקֶר הַעֲבוּדָה הַזֶּה. למה? כי יהודי אינו הולך בתלם. ותלמי? זה בדיוק מה שהוא רוצה. שגלגל בתלם וננהג אף ורק לפי ההגיון, שלא נאמין שְׂאֵפֶשֶׁר לשונות. תלמי מעדיף שִׁנְשָׂאֵר בגלות, יש לו זמן כְּנֶאֱמָר... חג חֲנֻכָּה הוא בדיוק הזמן לנצח אותו ולפרץ החוצה. זוכרים מיהו חֲשֵׁמוֹנָאִי? מי שידע לומר בברור: **משיח נא!**

חג חֲנֻכָּה מאיר וְשִׁמְח!
שבת שלום ומְבָרְךָ!
?5

שְׁעוֹשֶׂה הַמְחֻרָשָׁה בְּקִרְקַע הַשָּׂדֶה. תלמי המחורשה מתוחים לארך השדה, מקצה לקצה, מבלי לסטות לימין או לשמאל. מי נקרא 'הולך בתלם'? מי שִׁמְמָשִׁיף ללכת בדיוק במסלול שהנחו אותו מבלי רצון לשנות מאומה. האם זוהי תכונה טובה? ברור שהליכה בדרך התורה והמצוות, מבלי לסטות ימין או שמאל, היא מדה מעלה ומשפחת. זו הליכה בתמימות בדרך ה'. אבל יחד עם זאת, ליהודי יש גם תכונה הופכית. יהודי מורד במסכמות העולם. אברהם אבינו שבר את הפסלים של

מה עושים בבור

"והבור רק אין בו מים". הבור הוא חלל ריקן, כמו 'החלל הפנוי' לאפשר את בריאת העולמות, "בורא חשך". אבל כשנמצאים במקום הצמצום צריך לזכור את מה שהיה כאן לפני כן, אור אין סוף הממלא כל עלמין (זכרון זה הוא סוד ה'רשימו' בקבלה), כמו שיוסף זכר בהיותו בבור את היותו בן זקונים אצל אביו. לזכרון זה יש כח אדיר של פעולה – להמשיך 'קו' חדש של אור למקום הצמצום – וכך יוסף בכח הזכרון ניצל מהנחשים והעקרבים והבור התמלא אור.

ישועה שמימית או תשועה בידי אדם?

סביב חג החנוכה נטשת מזה שנות דור מערכת־תודעה בין מי שרוצים להדגיש את הגבורה והנצחון במלחמה לבין מי שרוצים להדגיש את הנסים והנפלאות מן השמים, ששיאם הוא נס פך השמן. תורת החסידות, כמו תמיד, היא נושאת־הפכים – אלו שני פנים משלימים, שלכל אחד חשיבותו שלו. החשמונאים קמו לפעול במסירות נפש, שאפילו ההצדקה ההלכתית שלה אינה ברורה, והצליחו להביא תשועה גדולה. דווקא המסירות שלהם, ביזמה אנושית מתוך בחירה חפשית גמורה, עוררה את ה' לחולל נסי־נסים של נצחון המעטים על הרבים, החלשים על הגבורים וכו'. אך משם ממשיך החנוכה לנסים שמגלים את חבת ה' לישראל, במציאת פך השמן הטהור ששמנו דלק שמונה ימים באורח נס, גילוי שאינו שייך לעבודת האדם. ככל שעובר חג החנוכה התודעה פונה מנס הנצחון, שנותר מאחור, אל הגילוי מן השמים שממשיך להבהיק מול עינינו וגורם לנו לזקוף את כל מה שקרה לישועת ה' לבדו. הרב גינזבורג מרבה לעסוק ביחס הנכון בין מעשי ידי אדם לפעולת שמים בדרך לגאולה. בחוברת השבוע יש לימוד עמוק בענין, המשליך מהגאולה מגלות יון בעבר לגאולת דורנו מהגלות האחרונה (תוך התבוננות בתהליך הנפשי העובר על הצדיק־הגיבור הקם לפעול – המתחיל לפעול במרץ, מגיע לנקודת־יאוש קיומית ואז זוכה לישועת ה').

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

